

Ezermester

SK • BARKÁCSOLÁS • CSM • OTTHONFORMÁLÁS • HOBBI • DX

82/8

Óránként 6 m² – sk.
(10–11. oldal)

A készen, félkészben, fagyaszta vagy szárított állapotban vásárolható zöldségek, gyümölcsök választékát saját készítményeinkkel bővíthetjük.

Nyáron és ősszel, amikor olcsó és elegendő a befőzni való, érdemes néhány szabad délutáni erre, a valamikor

„kötelezőnek” számító házimunkára fordítani.

Ha a kis lakásban nincs is nagyméretű

élelőkamra, a kamraszekrényben vagy az előszobában akad hely néhány

üveg különleges savanyúságnak, szokatlan, érdekes ízű befőttnek.

A hétfégi telkeken, kiskertekben termelt – eladásra kevés, fogyasztásra sok – gyümölcsnek, zöldségnek télen is örülhetünk, ha most finom „házi” befőtteket készítünk belőlük.

Nyári ízek télire

Kezdjük kevéssel

Néhány elfelejtett, vagy sokak által nem ismert befőtt, savanyúság eltevését ismertettük, hogy kedvet ébresszünk olvasóinkban elkészítésükhöz. Bátran kísérletezhetünk saját elképzeléseink alapján is, nehogy családjunk télen savanyúságként csak a csemegeuborkát, befőttként az ősziarackot, dzsemként a sárgabarackot tudja majd elképzelni.

Vállalkozásunkhoz néhány esz-közt kell előkészíteni, ill. beszerezni. A különböző méretű befőttes üvegeket egész évben gyűjthetjük. A rácsavarozható fémfedeleles üvegek is jól használhatók: fedelüket alapos mosás után tiszta vízben főzzük ki. A zöldségfélék aprításához praktikus műanyag gyaluk, reszelők, sőt háztartási őrlelként is használható, cserélhető betétes eszközök kaphatók.

A munka során legfontosabb követelmény a tisztaság. Még egy tanács: ne akarjunk egyszerre túlságosan nagy mennyiséget feldolgozni, a sok munka elveszi a kedvünket a befőzéstől. Gyakorlat híján néhány kilónyi zöldséggel, gyümölccsel kezdjük. Receptjeinkben a hozzávalók mennyiségét pontosan, az ízesítő anyagokét, fűszereket hozzávetőlegesen adtuk meg. A készítés módjá-

nak leírása a színes képeken felülről lefelé haladva elhelyezett üvegek sorrendjében következnek, s hogy melyik képről van szó, azt a rajta látható, ill. az első recept előtt levő azonos betűjel mutatja.

Gőzölés gázsütőben

A befőttek gőzöléséhez (dunsztolásához) nagyméretű fazekat használnak. Ha nincs ilyen, vagy egyszerűbben akarjuk elvégezni ezt a műveletet, a gáztűzhely sütőjét vegyük igénybe erre a célra. A peremes tepsibe fektessünk újságpapír rétegeket (2–3 újság elég), s azokra tegyük sorba az üvegeket úgy, hogy ne érjenek össze. Öntsünk vizet a tepsibe. Ha pergament, ill. celofánt használunk az üvegek lekötésére, borítsunk a tetejükre nedves ruhát vagy néhány réteg vizes papírt, nehogy megpörkölődjön az üvegeket záró hártya.

A tepsit helyezzük a sütő alsó bordájára, gyújtjuk meg a gázt és azonnal állítsuk alsó takaréklángra (vagy a legkisebb fokozatra). Az üvegeket addig hagyjuk a sütőben, amíg a befőtt leve gyöngyözni kezd. Ez 50–60 perc múlva következik be. Ezután zárjuk el a gázt, és még fél óra hosszat hagyjuk zárva a sütőajtót. Végül nyissuk ki a sütőt és úgy hagyjuk kihűlni az üvegeket.

Káposztás vegyes saláta. Egy kg-os káposztafejet torzsája nélkül gyaluljuk finomra. Adjunk hozzá fél kilónyi, keskeny csíkokra vágott zöld és piros színű paprikát. A zöldségekre szórjunk fél evőkanálnyi sót. Forraljunk fel 1 1/4 l vízben ízlés szerint kb. 1 dl-nyi ecetet (almaecetből, fűszeres-, ill. borecetből jóval több kell, mert kevésbé tömények), 1/4 liter olajat, 15 dkg cukrot, 10–15 szem feketeborsot, 1 dkg mustármagot, teáskanálnyi kóménymagot, esetleg 1–2 babérlevelet. A forró lét öntsük a zöldségekre, másnap töltsük vissza a fazékba, még egyszer főzzük fel és öntsük vissza. Az üvegeket azonnal zárjuk le és 3 hétig hagyjuk érni. Utána fogyasztható, legalább 6 hónapig eláll.

Fűszeres gombasaláta. Vásároljunk szép, egészséges, fiatal gombát (rizike, tinórru, csiperke); 3/4 kg-hoz negyed kiló hagymát, egy teáskanál rozsmaringot, 1 szál tormát, 1 csomó kaporot, babérlevelet, 8–10 dkg cukrot, 2 kiskanálnyi sót számítsunk. Az alaposan megtisztított gombák közül a nagyobbakat vágjuk ketté. Kb. 5 percig főzzük kevés vízben. Rakjuk üvegekbe, rétegenként adjunk hozzá karikára vágott hagymát, fűszereket. Negyed liter gombafőző vízbe öntsünk 3 dl borecetet, ízesítsük cukorral, sóval. Főzzük fel és öntsük a gombára. Másnap újra forralva még egyszer forrázzuk le a gombákat. Tegyük rá késhegynyi szalicilt. Lekötés után hűvös helyen tároljuk. (Fél literesnél nagyobb üvegekbe ne töltsük a gombasalátát.)

Folytatás a 4. oldalon

Kinek higgyünk...

kérdi – joggal – több olvasónk is? A tévének – ahol az „Építünk házat” június 19-i, utolsó adásában azt „ígértük”, hogy a kiskönyvtárunk 20., „Korszerűbb otthon sk.” című kötete a jövő hónap, azaz július elején megjelenik. Vagy az újságosnak, aki még egy hónappal később is azt mondja, hogy a könyv meg sem jelent!

Mint a katonaságnál az utolsó parancs, itt is az utóbbi állítás az érvényes. Kiskönyvtárunk 20. kötete valóban csak most jelenik meg. S a váratlan nyomdai késés csak akkor jelentkezett, amikor a tévében nagybüszkén kijelentettük, már csak három hetet kell rá várni.

Ám, ha késett is, reméljük, hogy a szabadságukról pihenten és megerősödten visszatérő otthon-alakítók a könyvecskének az őszi építkezési-renoválási idényben még igen jó hasznát veszik.

Csakúgy, mint a július óta minden kedden megjelenő „Ötlet”-nek, a KISZ KB gazdaságpolitikai hetilapjának. Negyed százada, az „Ezermester” első számának borítójára azt nyomtattuk: „100 ötlet havonta”. Most már hente is van egy „ötletünk”, amelyben ugyancsak sok-sok hasznos gazdasági ötlet található az olvasó.

Ezermester

A MAGYAR
KOMMUNISTA IFJUSÁGI SZÖVETSÉG
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
BARKÁCSOLÓ FOLYOIRATA

1982/8. szám. XXVI. évfolyam

FŐSZERKESZTŐ: SZÜCS JÓZSEF

Szerkesztőség:

1051 Budapest V., Münnich Ferenc utca 15.

Telefon: 125-245

Postaküldemények:

1361 Budapest, 501. Pf. 34.

Felvilágosítás korábbi cikkeinkről:

Budapest V., Beloiannisz utca 10. 1054

Telefon: 115-680

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: Dr. PETRUS GYÖRGY

Kiadóhivatal: 1374 Budapest VI., Révay

utca 16. Telefon: 116-660. Megjelenik havonta egyszer. Terjeszti a Magyar Posta.

Előfizethető a hírlapkiadásokról és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI, 1900

Budapest V., József nádor tér 1.) Közvetlenül vagy postautalvánnyal, valamint át-

utalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi

ielőszámára.

Előfizetési díj: negyedévre 34,50 Ft,

fél évre 69,- Ft, egész évre 138,- Ft.

Közlésre alkalmatlan kéziratokat, képeket,

rajzokat nem örzünk meg

és nem juttatunk vissza.

Index: 25 213

ISSN 0230-1407

82.2507/2-08. – Zrínyi Nyomda,

Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.

Felelős vezető: Vágó Sándorné

vezérigazgató.

A tartalomból:

ÉPÜLET, LAKÁS

Szalagparketta-fektetés	–	–	10
Külső festéshez anyagok	–	–	15
A házigyári lakásokról	–	–	16
Vízvezetékek, lefolyók	–	–	24

TECHNOLÓGIA

Befőzés, tartósítás	–	–	2
Bőrjavítás otthon	–	–	8
Intarzia készítés	–	–	22
Élőkések	–	–	26

SZERSZAMOK, ESZKÖZÖK

Betegemelő szerkezetek	–	–	14
Szerszámújdonságok	–	–	39

LAKBERENDEZÉS

„Önálló” polcok	–	–	5
Festőállvány	–	–	18
Gyékényernyős lámpa	–	–	30

ELEKTRONIKA

Vízérzékelő elektronika	–	–	32
-------------------------	---	---	----

TUDNIVALÓK ANYAGOKRÓL

Anyagkiválasztás (képregény, 8.)	–	–	–	12
Csempetárlat (M P 8.)	–	–	–	20

NEMZETKÖZI ÖTLETPARÁDE – 29

ÖTLETPARÁDE – – – – – 30

ÉRTELMEZŐ KISLEXIKON – 37

1982/8.

Folytatás a 3. oldalról

Hagymás céklasaláta. Másfél kg sós vízben másfél óra hosszat főzött céklát, 20 dkg hagymát szeleltünk fel vékonyra. Adjunk hozzá egy 5 cm-es darab, keskeny csikokra vágott tormát. Rakjuk üvegekbe. Két ujjnyi céklarétegre szórjunk kiskanálnyi kóménymagot, porráört babérlevelet. Az így megtöltött üveg tartalmát forrázzuk le a következő lével. Fél liter vízben főzzünk fel 3/4 dl ecetet, 3 kanálka sót, 8 dkg cukrot. Forrón öntsük a céklára, s azonnal zárjuk le az üveget.

Birsalma lekvár. Másfél kg birsalmát héjától és magházától megtisztítva vágjunk kis darabokra. Negyed liter vízben főzzük 3/4 óra hosszat. Adjunk hozzá fél kilónyi cukrot, azzal együtt állandó keverés mellett főzzük 1—2 percig. Egy citrom levéllel izesítsük, majd töltsük üvegekbe. Birsalmasajt készítésekor a gyümölcsöt megtörölgetés után egészben hagyva bő vízben főzzük puhára. Melegen hámozzuk meg és paszírozzuk át. A pépet még fél óra hosszat lassú tűzön főzzük tovább. Egy kg nyers birsalmához fél kg cukrot számítva a cukorból főzzünk sűrű, száladosó szirupot. Keverjük össze a gyümölcspeppel, s addig főzzük, amíg egy porcelántányérra cseppentve megdermed (ez kb. fél óra múlva következik

stb.) és 24 óráig hagyjuk állni. Tiszta ruhán szűrjük át (nyomogatni, sajtolni nem szabad). Egy liter léhez adjunk 1 kg cukrot, s addig kevergeszük, amíg az felolvad. Üvegekbe töltés után túlladarabkával kössük le és hűvös helyen tároljuk.

Fűszeres őszibarackbefőtt. Nem túlságosan puha, de érett és ép őszibarackokat forró vízbe mártva hámozzunk meg. Minden egyes gyümölcsbe (ahol a szára volt) szúrjunk egy-egy szegfűszeget. Egy liter vízhez 60 dkg cukrot adjunk, főzzünk szirupot, amit 2—3 db fahéjjal izesítünk. Rakjuk üvegekbe a barackokat úgy, hogy a gyümölcs és az üveg szája között négy ujjnyi hely maradjon. A befőtt tetejére tegyünk késhegynyi szalicilt, majd gözöljük (dunsztoljuk).

Fokhagymás apró uborka. Hozzávalók: 1 kg apró, hibátlan uborka, 4 gerezd fokhagyma, 15 dkg gyöngyhagyma, 1—1 csomó tárkony és kapor, fél kanálnyi bors, 15 dkg cukor, só. A kis uborkákat vágjuk szeletekre. A fokhagymát, hagymát egészben adjuk hozzá. Rakjuk üvegekbe, rétegenként fűszerezük kapporral, tárkonnyal. Az ecetet fél liter vízzel, borssal, cukorral és az evőkanálnyi sóval együtt forraljuk fel, majd öntsük az uborkára. A következő napon öntsük le a lét, újból forraljuk fel, öntsük vissza és zárjuk le az üvegeket.

Afonya dzsem. Két és fél kiló fekete afonyából tisztítás és válogatás után mérjünk le 2 kg-ot. Keverjük össze 2,5 kg cukorral és egy éjszakanát hagyjuk állni. Másnap állandó keverés közben főzzük fel, négy percnyi forralás után vegyük le a tűzről. Öntsünk hozzá egy pohárka (kb. 1 dl) whiskyt, majd forrón töltsük fél literes üvegekbe. A megtöltött üvegeket azonnal zárjuk le.

Zöldparadicsom lekvár. Egy kg éretlen paradicsomból, 1 kg cukorból készül, gyömbérral, néhány szem szegfűszeggel, ill. egy rúd vaníliával és citromlével izesíthetjük. A megmosott, szeletekre vágott paradicsomot a cukorral és a fűszerekkel egy napig hagyjuk állni. Másnap állandóan kevergetve főzzük fel. A szegfűszeget kiskanállal szedjük ki belőle, majd töltsük üvegekbe. A dzsem tetejére tegyünk késhegynyi szalicilt. Izesítéséhez a félíg kihűlt dzsemből 1—2 pohárka rumot keverhetünk.

Vegyes ecetes zöldség. Egy közepes méretű karfiolt, fél-fél kg sárgarépát, zöldbabot, apró uborkát, 1 zeller gumót, 2—3 db zöldpaprikát tisztítsunk meg, vágjunk szeletekre, hasábokra. A karfiolt, a babot és a sárgarépát egy liter vízben 12 percig főzzük, a többi zöldséget egy tálban beszóva hagyjuk állni. A megfőtt zöldségféléket leszűrve keverjük a többihez. Főzővizükhöz adjunk 3/4 liter borecetet (vagy annak megfelelő mennyiségű ecetet), 10 dkg cukrot és forraljuk fel. Az üvegekbe rakott zöldségek egy-egy rétegét tormával, babérlevéllel, egész borssal, gyömbérral fűszerezük. Az egészet forrázzuk le az ecetes lével. A savanyúság tetejére tegyünk 1—2 babérlevelet, néhány szem borsot. Kössük le az üveget, néhány napig napon, majd hűvös helyen tartsuk. Ha kivesszük belőle, az üveget újból gondosan zárjuk le.

Zöldbab paprikával. Egy kg zöldbabot tisztítás után vágjunk darabokra és főzzük 20 percig sós vízben. Leszűrés után a babot keverjük össze 5—6 db, szeletekre vágott zöldpaprikával, 30 dkg hagymával. A főző vizet borsfűvel (csombor), 3—4 db babérlevéllel, 1—1,5 dl ecettel, cukorral, sóval izesítsük, s hígítsuk fel kb. fél liternyi vízzel. A felforralt lét öntsük a zöldségre, az üvegeket kötözzük le.

Fűszeres uborka. Két és fél kg salátának való uborkát hosszában vágjunk ketté. Keverjük össze 30 dkg karikára vágott hagymával, 3 gerezd fokhagymával, 2 csomag összevágott kapporral, 4 db babérlevéllel, 2 evőkanálnyi mustármaggal. Fél liter borecetet főzzünk fel fél liter vízzel, evőkanálnyi sóval és 10 dkg cukorral. Forrázzuk le az uborkát és hagyjuk egy napig állni. Másnap a lét öntsük le, s újból forralva töltsük vissza. E mennyiség kb. 6 db egyliteres üveget tölt meg.

be). Lapos tálat vagy hosszúkás formát kenjünk ki citromlével, öntsük rá a meleg masszát és egy napig tartsuk szobahőmérsékleten. Felszeletelve vagy egészben hagyva tároljuk. Jó ízt adnak a birsalmasajt masszájába főzés után kevert diódarabkák.

Nyers gyümölcszörp. Négy dkg tiszta borkövet két liter vízben oldjunk fel. Öntsük rá 3 l összezúzott gyümölcsre (meggy, málna

Dinnyeszeletek rummal. Egy darab 1 kg-os, megtisztított és negyedekre, majd szeletekre vágott sárgadinnyét, 20 dkg mazsolát, egy hámozatlan, vékony szeletekre vágott citromot keverjük össze és tegyük üvegekbe. Tíz dkg cukorral keverjük össze 2 dl fehér rumot, s öntsük a dinnyére. Három hét múlva összeérik, azután fogyasztható. (Jégbe hűtve tálalhatjuk, igen „kalóriadús” édesség. Kisgyermeknek ne adjunk belőle!)

Önálló állványok

A vasbeton falú épületekben nagy gondot jelent bármilyen tárgy, vagy bútor falra szerelése. Ezért olyan polcokat, állványokat, szekrényeket célszerű készíteni (mert készen nem igen kaphatók ilyenek), amelyek saját lábukon is megállnak, öntartóak. Tervrajzunkon kétféle változatot mutatunk be, amelyek ötleteket adhatnak további, hasonló szerkezetek kialakításához is.

Támaszkodó polc

Betonfalú garázsokban, panelházak pincéiben célszerű felállítani a falhoz támaszkodó, „féllábú” polcot (tervrajzunkon 1.) A polc anyaga fenyőfa és rétegelt lemez. A függőleges tartószerkezete három darab 50/90 mm keresztmetszetű, 1800 mm hosszú fenyőfából áll. Azokra merőlegesen azonos keresztmetszetű fenyőfa léceket erősítünk, oszloponként három-három darabot. Hosszuk 400 mm, s összesen kilenc darab kell belőlük.

A fenyőfán kívül szükség van három darab 400×1960 mm méretű, 19 mm vastag rétegelt lemez polcra és 18 darab, 220×130 mm befoglaló méretű, a polcokkal azonos anyagvastagságú trapéz alakú rétegelt lemezdarabra is.

A polc elkészítése a következőképpen történik. Először egy lefektetett függőleges láb mellé — a rajzon megadott helyeken — merőlegesen illesszük a 400 mm-es darabokat, majd a trapéz alakú toldalék rétegelt lemezekkel összefogva szögeljük, illetve csavarozzuk egymáshoz őket.

Ezt a műveletet háromszor ismételjük meg.

Amikor a három függőleges konzolos tartóoszlop elkészült, először a legalsó polcot tegyük helyére és rögzítsük. Azt a középső és végül a legfelső lap rögzítése kövesse. Konzolonként 3–4 csavart használjunk, amelyeket előfúrás után hajtsunk be. Felületkezelésként a fa részeket befesthetjük, de elegendő a 2–3-szori, Xyladecorral történő bekenés is.

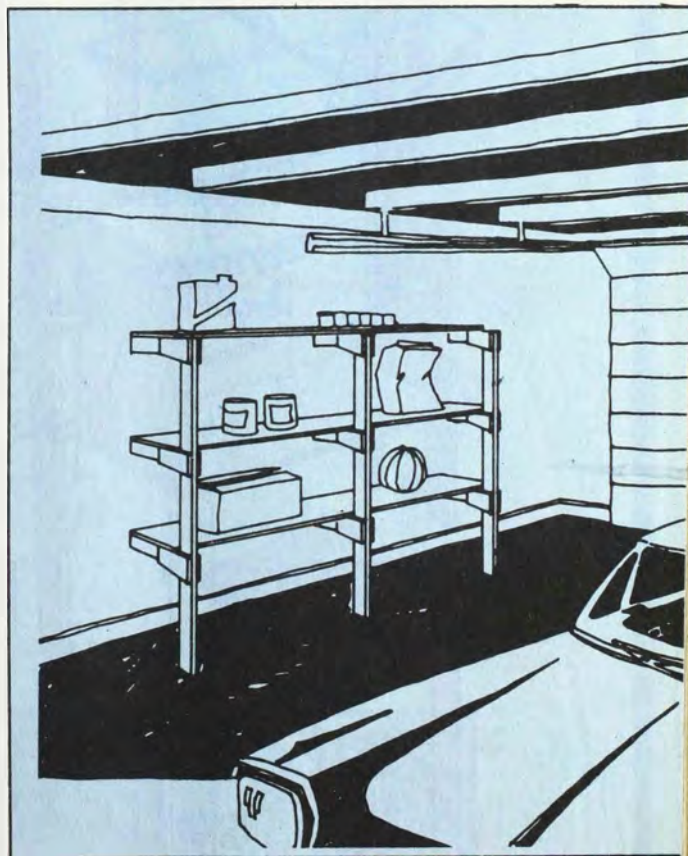
A polc a falhoz támasztva megáll a saját lábán is, de azért célszerű a két szélénél, egy-egy szegletvassal a falhoz kapcsolni, hogy egy véletlen mozdulatra ne dőlhessen el.

Néglábú szekrények, polcokkal

A lábakon álló, polcos állványszekrényt fordított V alakúra összeépített lábak tartják (tervrajzunkon 2.) A szekrények anyaga 21/69 mm keresztmetszetű fenyőfa és 16 mm-es faforgácslap. A fenyő anyagból készülnek a lábak, összesen négy darab. A függőlegesen állók hossza 220 cm, a kissé ferdén állóké pedig 230 cm. Egy 230 és 220 cm-es lábat V alakban állítsunk egymás

mellé és illesztés után a rajzon látható csomópont szerint csavarozzuk össze őket. Ezután 3 cm-enként, ill a rajzon megadott helyeken készítsünk 7 mm átmérőjű furatokat mind a két páron. A 4 db polcra tartó facsapot tetszőlegesen helyezzük el, olyan magasságban ahová a polcot szánjuk.

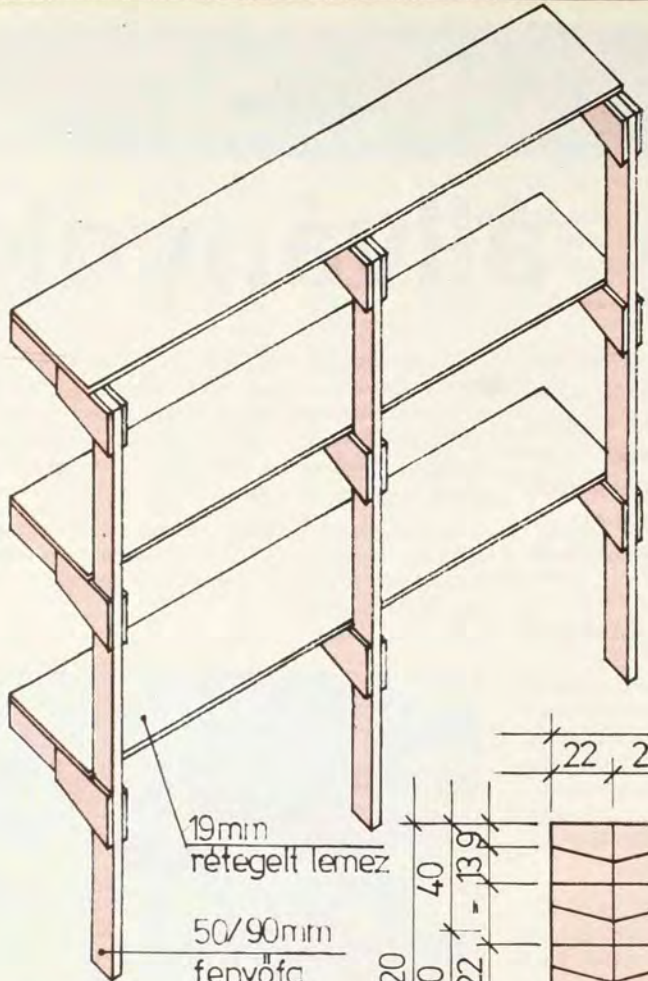
A felső doboz befoglaló mérete 24×70×45 cm. Nyíló ajtókkal és egy belső polccal készül. Az állvány alsó doboza 35×70×45 cm méretű, szintén nyíló ajtókkal és egy belső polccal.

A lábak középső részén levő 3 cm-enkénti furatsorba tetszőlegesen annyi polcra állíthatunk be, ahányra szükségünk van. A 16 mm-es faforgácslapot (laminált vagy furnérozott) vasalható vagy ragasztható él-fóliával, ill. furnérral lássuk el. Ha bevonat nélküli faforgácslapból dolgozunk, akkor azt háromszor kenjük át festékkel. A fenyőfa minden esetben maradjon nyers, esetleg lakkozott felülettel.

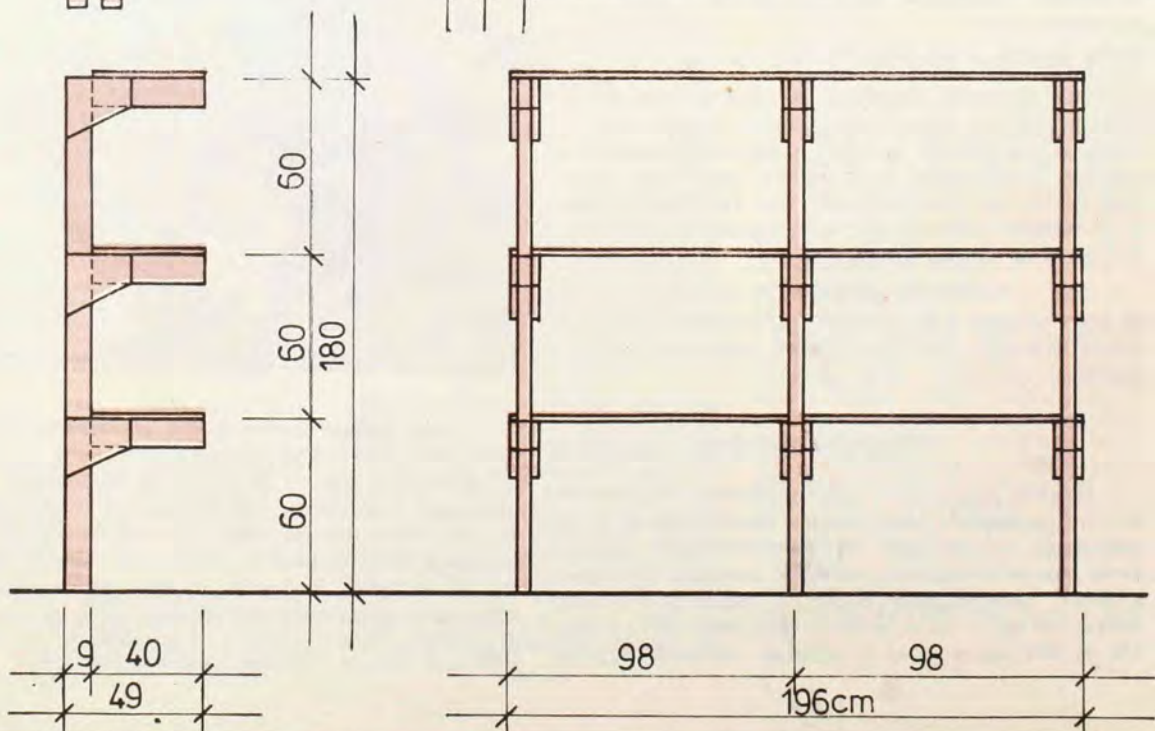
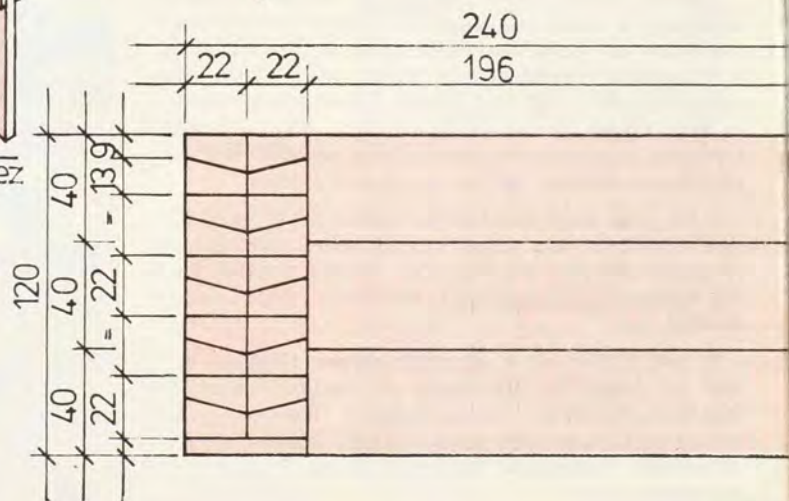
☆☆

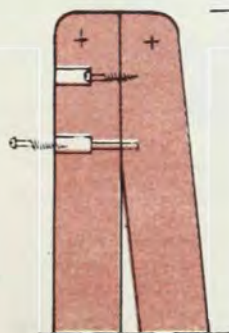
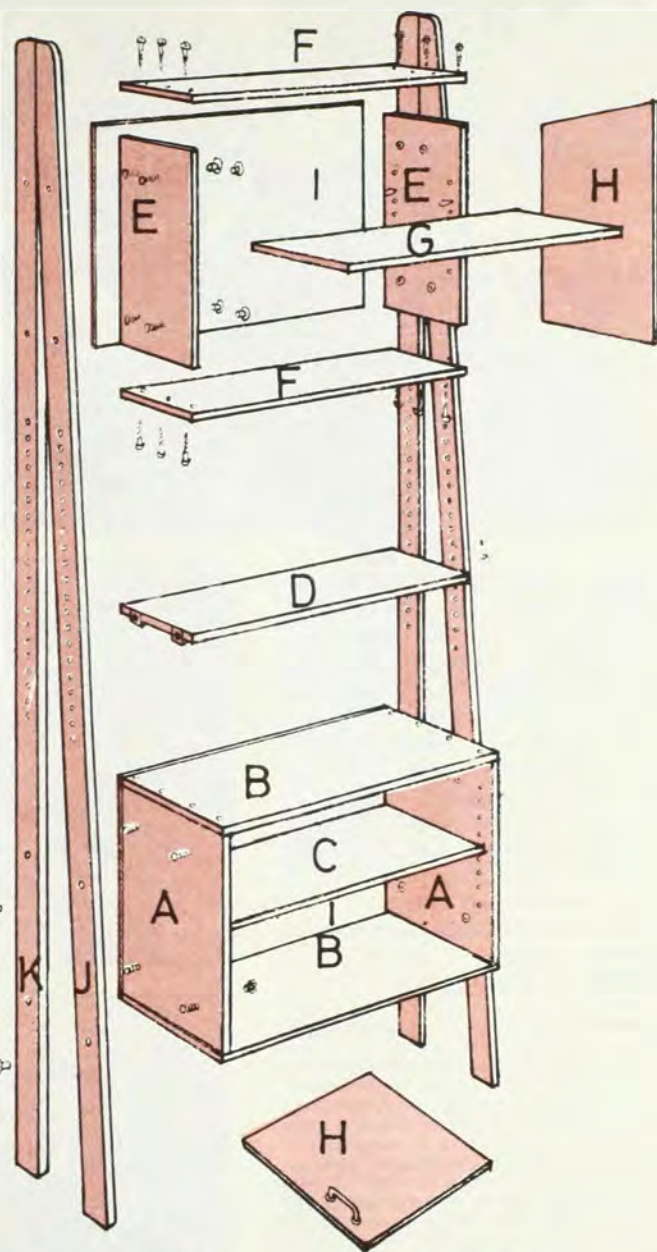
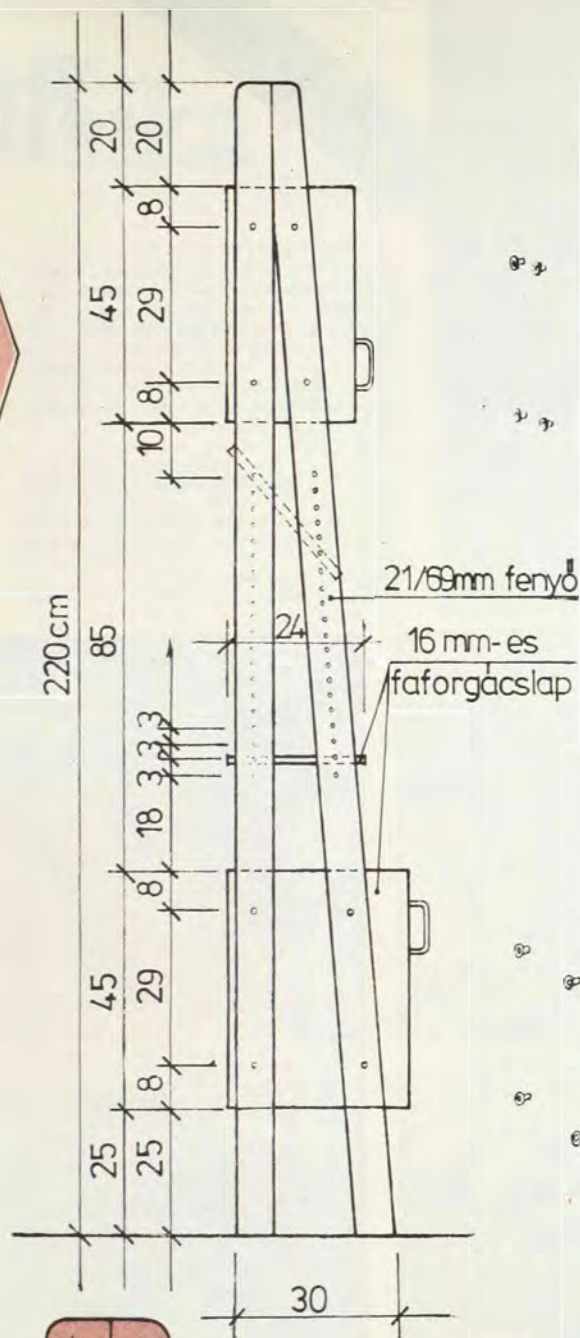
Ané

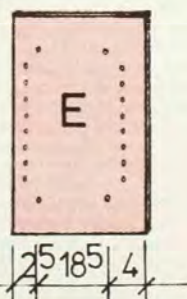
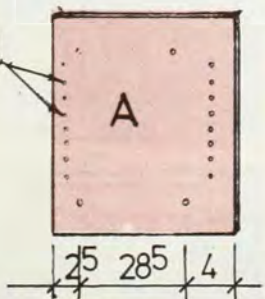
- A 2 db 350×418×16 mm
- B 2 db 350×700×16 mm
- C 1 db 325×666×16 mm
- D 2 db 240×697×16 mm
- E 2 db 250×418×16 mm
- F 2 db 250×700×16 mm
- G 1 db 225×666×16 mm
- H 4 db 345×408×16 mm
- I 2 db 450×700×16 mm
- J 21/69mm 230 cm
- K 21/69mm 220 cm

1.

2.

A EM tervrajzsorozata
Önálló állványok
garázsba pincébe

151.

A táska, különösen a válltáska oldalait felerősített fülle válhat le a varrás kopása, ill. a szegecs kiszakadása következtében. Javításakor x alakban varrjuk meg a fület. Ha több ponton is rögzítjük, különösen a felső, a terhelést viselő varrás legyen erős, tartós (4). A vékony anyagú táskát a belső oldalra ragasztott foltal erősítsük meg, s a fület azon is keresztül öltve varrjuk fel.

Csatok, fogantyúk, zárok

Egy kisiskolás háti táskájában több különféle könyvet, tanszert cipel naponta. Még kíméletes használat következtében is leszakadhat a fedélre, ill. a táska elülső oldalára felerősített, ún. tuckzár. Ezt a zár-

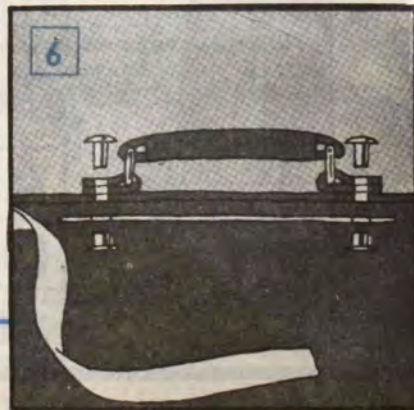
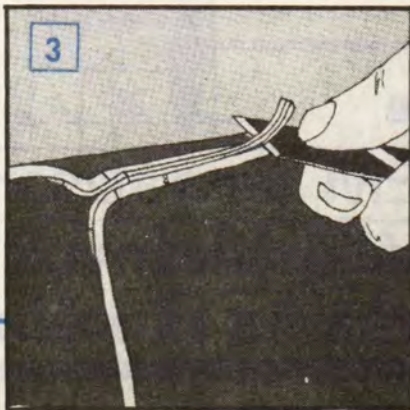
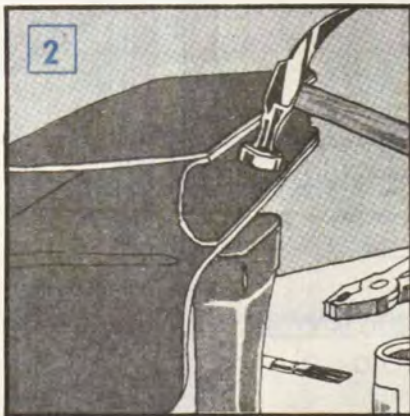
A bőrből készült táskák, övek, kabátok éveken, sőt némelyek évtizedeken át „szolgálnak” bennünket. Ám „gyenge” pontjuk is van: a varrások. Mert a bőr csak a leginkább igénybevett helyeken kopik, törik vagy szakad. Az egyébként jó állapotban levő táskát, kabátot, szemüvegtokot, tolltartót stb. érdemes felújítani. A bőrt különféle ápolószerekkel, olajjal, esetleg festékkel kezelhetjük, a varrásokat pedig felújíthatjuk. Rajzainkon a ház körül előforduló javításokhoz, kisebb bőrdíszműves munkák végzéséhez adunk tanácsokat.

Sérült részek

Legcélszerűbb akkor helyrehozni a kisebb hibát, amikor az még kevés munkával jár. Ha például egy varrás felheslett, elkopott (pl. a táska alsó élén), a hibás szakaszt újra kell varrni. A kopott szél levágásához (általában szabáshoz, egyenesre vágáshoz) nyél nélküli vagy fanyelű vágókést használunk. Vastag bőrhöz 25–30 mm széles pengéjű, egy élre köszörült kés a legmegfelelőbb.

A késsel vágjunk le keskeny csíkot a kopott szélből (1). Az újonnan kialakítandó varrás helyén a darabokat ragasszuk össze. Mindkét felületet kenjük be ragasztóval (lehetőleg száraz- vagy gyorsragasztókat használjunk, pl. gumicementet, Pálmarepidót, Pálmatezet, Pálmarekordot stb.), várjunk 15–20 percig, majd az összerősítendő rétegeket gyengén kalapálva (2) illesszük, ill. préseljük egymáshoz. A ragasztó kötése után a darabokat varrjuk össze.

Előfordul, hogy az eredeti öltések kilyuggatott helyét átszakadtak, megsérültek, a széleket pedig nem lehet levágni. A felfejtett varrás helyénél mindkét darab belső oldalára ragasszunk egy-egy keskeny bőrcsíkot. Azokat is ragasszuk egymáshoz, kilógó szélüket a késsel vágjuk egyenesre, az eredeti szélel egy vonalban (3). A kést mindig fenjük élesre, mert csak „borotvaéles” szerszámmal vághatunk jól.

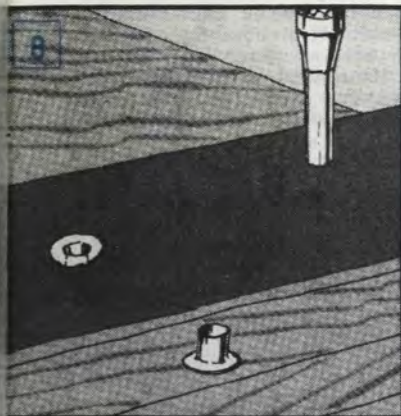
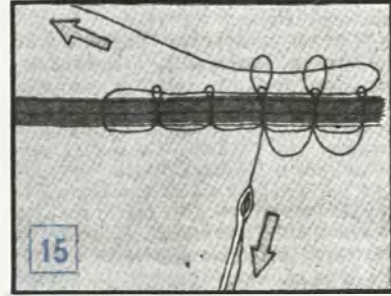
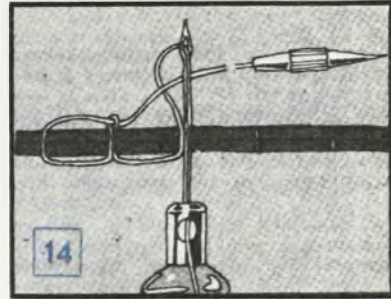
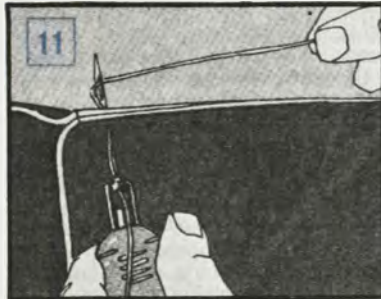
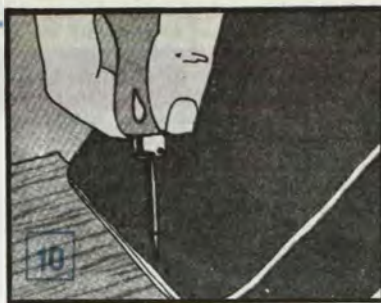

fajtát szegecseléssel rögzítik. A szegecs szára kitépheti a bőrt, a táska használhatatlanná válik. Javításkor ragasszuk a táska belső oldalára 3–4 cm széles bőrcsíkot. Az így megerősített fedélre szegecseljük vissza a zárat (5).

Az akatáskának általában a fogótartója kopik el, vagy szakad ki. Behajtott szélű, meghajlított bőrcsíkból alakítsunk ki új fogótartót, s a fogantyú két oldalán szegecseljük a táskára. A fogó felerősítések a táska belső oldalát két végén átfúrt acélsínrel merevítsük. A szegecs beütése után a sít és a felerősítő szegecsket felragasztott bőrcsíkkal takarjuk el (6).

Az öv csatja hosszabb használat után ugyancsak elvékonyítja, kikoptatja a bőrt. Javításkor a sérült övszakaszt vágjuk le,

majd négyzet alakú, kettéhajtott bőrdarabkával pótoljuk. A csat nyelve számára ne felejtünk el ovális alakú kivágást készíteni. A csatot tartó bőrdarabot mindhárom rétegen átmenő csőszegeccsel rögzítjük az övre (7).

Szűjra, övre új lyukat lehetőleg kiűtő lyukasztóval készítsünk. Mert a lyuk kevésbé lesz sérülékeny, ha pontosan kör alakú, éles szerszámmal vágjuk ki. Vastagabb bőrből (3–5 mm) nem szükséges lyukszegélyt (ringlít) ütni. A vékonyabb bőrből készült tartókán, övön, vagy cipőn kiűtött lyukak tartósabbak, ha lyukszegéllyel erősítjük meg (8).

Bőrkapát, szoknya, mellény stb. „gombolásának” legerősebb része a gomb alatti anyagrész. A többszörösen átszúrt bőrréteg meggyengül, kiszakad. A sérült felületet alul és felül, egy-egy felragasztott kisméretű bőrdarabkával (lehetőleg a ruha eredeti anyagából legyen) erősítsük meg (9). Mielőtt a gombot újra felvarrjuk, lyukasszuk át a rétegeket (pl. kétlyukú gombhoz, két 0,5–1 mm átmérőjű lyukat üssünk az anyagba).

Tartós varrás

Egyszerű szabású táskát, maradék bőrből szemüvegtokot, tolltartót stb. magunk is készíthetünk. A bőr előnye, hogy nem foszlik, s ha eléggé vastag, a vágási vonal mellett varrható. Azonos öltéstávolsággal, egyenes lyuksorba öltve szabályos, mutató lesz a varrás. Némcsak új tárgyakat varrhatunk, hanem a régieket is felújíthatjuk, átalakíthatjuk.

Bőrvarráshoz való különleges tűzőgép feltehetően nincs a háztartásban, ezért a tárgyakat kézi tűzéssel varrjuk össze. En-

nek legegyszerűbb módja a két tűvel, két szál cérnával, egymással szemben öltögetve kialakított varrás. Ehhez a bőrt előre lyukasszuk ki, az öltések távolságának megfelelően. Varróárral még könnyebben dolgozunk: akkor a tűket nem kell teljes hosszukon átfűzni a bőrrétegeken. Az öszszeerősítendő széleket ragasszuk össze (ha szükséges, összeragasztás után a széleket igazítsuk egyenesre), majd deszka alátétlen árral lyukasszuk ki az öltések helyét (10).

A varróárra csévéljünk cérnát, a szerszámot fűzzük át az első lyukon. A szál végét a tűzendő hossz kétszeresére húzzuk ki (11). Ez a szál a varrás során az alsó szál szerepét tölti be. (A varrással tulajdonképpen a kétfonalas gépi tűzőöltést „utánozzuk”). A varróárra csévélőfonal a felső szál. A következő öltéshez az árat szűrjük a második lyukba. Hegyét annyira dugjuk az anyagba, hogy a másik oldalon kb. 2 cm-nyire álljon ki (12). Húzzuk a szerszámot kissé magunk felé, majd az alsó szálnak kihúzott cérnát fűzzük át az ár alatt (13). Ezzel kialakítottuk az első öltést. Kis gyakorlás után a munka gyorsan halad, s az öltések azonos feszességűek, egyformák lesznek. A következő öltés ugyanúgy készül, mint az előző (14).

Segédeszköz nélkül is készíthetünk kézi tűzést. Egy nagyobb méretű varrótűbe fűzzük be az alsó szálat, akkor azt könnyebb átadni a felső szálból képzett hurkon. A kész varrás végét úgy tisztázzuk el, hogy 2–3 öltéssel visszafele is haladjunk (15). Ugyanúgy dolgozzunk, mint előzőleg; az árt a meglévő öltés mellett dugjuk át, az alsó szálat pedig szorosan meghúzza büjtassuk át az ár hegyes és a felső szál között.

Óránként 6 m²-sk.

Szalagparketta

1

Az újonnan épült vagy bővített házban, a felújított lakásban a közművesmunkák elvégzése után is sok még a tennivaló. Hogy az épületből otthon, a sima falakból lakás legyen, berendezés előtt festeni, mázolni, tapétázni stb. szükséges. Ekkor kell elvégezni a helyiségek padlózatának burkolását is. Bár ez a munka viszonylag bonyolult, gyakorlatot és megfelelő felszerelést igényel, most olyan anyagot mutatunk be olvasóinknak, amelynek felhasználásával szakértelem nélkül is boldogulhatnak.

Míg a különféle padlóburkoló anyagok (hajópadló, svédpadló, szegezett parketta, mozaik parketta stb.) fektetése előtt szigetelő feltöltést (homok, salak, kőzetgyapot paplan), párnafákat, vakpadlót stb. fektetnek a födémre, az itt bemutatott BEFAG márkajelű szalagparkettával való burkolás előtt ezek a műveletek elmaradnak. S mivel a szalagparketta paneljei igen egyszerű módon (csap-horony illesztéssel) kapcsolhatók össze az aljazaton, a munka saját kezűleg, szakértelem nélkül elvégezhető. (A szalagparkettát a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság gyártja, a Tüzép telepeken kapható.)

Sima aljzat

A szalagparketta bármilyen szilárd, száraz, tiszta és vízszintes aljzatra fektethető. Mind az előregyártott födémpanelre, betonra, vagy egyéb hidegpadló burkolatra, mind

a régi, kopott, de nem korhadt, ép hajópadlóra, parkettára minden különösebb előkészület nélkül fektethető.

Új épületben vagy frissen betonozott helyiségben várjunk 1–2 hónapot a parkettázással, s a paneleket csak teljesen száraz, szilárd aljzatra helyezzük. Hidegpadló burkolatra parkettázás előtt fektessünk zajcsökkentő-páragató alátétet (pl. 3 mm vastag tűzött kendermezt, egyrétegű hullámpapírt stb.). Az alátétet faltól-falig, párhuzamos sávokban, a széleket egymás mellé illetve helyezzük az aljzatra. (Az alátétcsávok fektetésének irányára merőlegesen rakjuk le majd a paneleket.) Közben ügyeljünk arra, hogy a felület sík maradjon.

Hajópadlóra, régebbi parkettára, szőnyegpadlóra nem kell alátét. De a régi hajópadlóból esetleg kiálló szegeket üssük be mélyen a fába, egy lyukasztó segítségével. Ha pedig mozognának a deszkák, s a szegeket könnyedén ki lehet húzni, a padló deszkáit új szegekkel rögzítsük a párnafákhoz. Az egyébként szilárd, nem mozgó padlóra ezután már közvetlenül fektethetünk parkettát. Ragasztás mellett (vagy helyett) a paneleket bognárfejú szegekkel is rögzíthetjük. Akkor a szegeket a panel csaprészenek tövébenél, lyukasztó segítségével kissé ferden, mélyen üssük a fába.

A szalagparketta panel

Három réteg alkotja az egyenként 3000×137 mm-es, 15 mm vastag paneleket (1). A szalagparketta felső rétege (a járőrfelület) tölgy, kő-

ris, bükk vagy cserfából készül, kemény és kopásálló. A közbülső és az alsó réteg puhafa. A panel színlapját alkotó falapok hézagmentesen illesztettek, egy-egy panelt két egymás melletti falapsor alkot. Azért is lehet rövid idő (egy nap) alatt készre parkettázni egy közepes méretű helyiséget a szalagparkettával, mert felületét kezelni már nem kell, teljesen simára csiszoltan, készre lakkozottan árusítják.

Az egyes parketta paneleket csap-horony kötéssel, szorosan kell egymás mellé fektetni. Ha gondosan helyükre üttük a csapokat, az illesztés vonalát alig lehet megkülönböztetni az eredeti, gyári illesztéstől, a burkolaton nem lesz hézag (4).

A munkához fűrés, kb. 30 dkg-os kalapács, faráspóly, csiszolóvászor, feszítővas, összeütőfa, 1–1,5 cm vastag keményfa ékek, ragasztó (pl. Palmafluid 1305, Mozaik) szükséges. A panelek méretre vágásához szilárd bak, állvány vagy kisméretű asztalka a célszerű. A méréshez, jelöléshez mérőszalagot, acélderékszöget, ceruzát használjunk.

A szegélyleceket a parketta vásárlásának helyén kaphatjuk meg. Hozzá 3×40 mm-es bognárfejú szegeket vegyünk.

A helyiség alapterületének lemérése után a panelek mérete alapján kiszámítható a burkoláshoz szükséges parketta mennyisége. (A parketta paneleket tizesével csomagolják, egy-egy köteg 4,11 m² felület burkolására elég. A köteg súlya kb. 40 kg.)

fektetés

A parkettázás

A panelek lerakása előtt a helyiségben minden más munkát fejezünk be. A parkettázást az üvegezés, a festés, a mázolás, a tapétázás stb. után végezzük. A fektetést a helyiség bejáratától legtávolabb eső falnál kezdjük. Az első parketta panelt (az alátétre, vagy a meglévő padló deszkáira merőlegesen) tegyük le, hornyos oldalával a fal felé, attól 1–1,5 cm távolságra. A fal mellé fektetett panel és a fal közé kb. fél méterenként üssünk egy-egy faéket (hátsó színes borítónkon látható). Hosszirányú toldás a helyiség méretének függvényében szükséges.

Ritka a pontosan hárommal osztható hosszúságú szoba, ezért csaknem biztos, hogy a paneleket darabolni kell. Fél méternél kisebb darabbal is kezdhünk új sort, de lehetőleg több, azonos hosszúságú „maradék” ne kerüljön egymás mellé. Mindegyik panel széle és egyik vége hornyos, a másik csappal ellátott. A fűrészsel levágott vég mindig a falhoz kerüljön. Így a toldandó (csatlakoztatandó) csapos rész alulra, felénk kerül, a következő darab hornyos vége ahhoz illeszthető. Így teljesen hézagmentes lesz a burkolat, s mindig „gyárilag” megmunkált csap és horny kapcsolódik egymásba. A parkettázás csaknem hulladék nélkül végezhető.

Hosszirányú toldáskor először a méretre fűrészelt befejező darab toldásra kerülő végét illesszük az előző végéhez, majd fokozatosan üssük a helyére. A végek csapja rétegelt lemez csík, egy darabból áll, ezért

könyven beüthető. Ha toldáskor a panel beszorul a horonyba, azt már nehéz elmozdítani, odébb csúsztatni. Mielőtt a darabokat összeüjtük, a hornyot, ill. a csapot kenjük be vékonyan ragasztóval.

A következő sort az előzőhöz hasonlóan szabjuk le. Előre nem tanácsos több darabot méretre vágni, esetleg a lefűrészelt paneleket össze is keverhetjük. De egyszerűbb is, ha mindig az éppen szükséges méretűt „vágjuk be” a helyére. Mindegyik új sor hornyos oldalát kenjük be a ragasztóval (2). Túl sok ragasztó felesleges, csúfítja a felületet, akadályozza a táblák összezáródását. Helyezzük a lefektetett panel (3) csapos széléhez az ütőfát (közvetlenül az élhez támasztva) és enyhén addig ütögessük, amíg a rések összezáródnak (előlső színes borítónkon). Ha a panel helyére ütés-kor ragasztó folya a felületre, azt azonnal töröljük fel, enyhén nedves ruhával.

Valószínű, hogy az utolsó táblasornál a panelt hosszában is el kell fűrészelni. Ehhez lehetőleg barkácsgépre szerelt tárcsafűrész használjunk, akkor kevés fáradtsággal vághatjuk egyenesre a legszélső panelt. Mivel az utolsó táblasornál már nem marad hely az összeütőfa és a kalapács számára, a panelt ékkel feszítsük a fal melletti hézagból a helyére. A ragasztó kötéseig ne terheljük a parkettát (ez kb. 10 óra). A keményfa ékeket egy nap múlva szedjük ki. A szegélylécet (a sarkoknál ügyelve a 45 fokos csatlakoztatásra) bognárfejű szegekkel rögzítsük. A szegek beütéséhez lyukasztót használjunk, hogy a kalapáccsal ne sértsük meg a falat, ill. a lécs profilját.

A parkettázás következtében természetesen megemelkedik a padló szintje. Mivel a szalagparketta vastagsága 15 mm, előfordulhat, hogy az ajtólapok aljából 1–2 cm-nyit le kell fűrészelni.

Hasznos tanácsok

Nedves helyen, huzamosabb ideig tárolt és azonnal lefektetett szalagparketta teljes száradás után megváltoztathatja a méretét, a táblák összeszáradva megnyílhatnak. Hogy ezt elkerüljük, a lefektetendő paneleket (különösen ha a burkolandó helyiség nagy alapterületű és a néhány tízed mm-es méretváltozások összeadódnak) legalább egy hétig táartsuk száraz helyen. Ha mégis bekövetkeznék a panelek összeszáradása, kézi finomszíszalással és újralakkozással kijavítható a hiba. Szállításkor, tároláskor hajlító igénybevételek ne tegyünk ki az egyes paneleket.

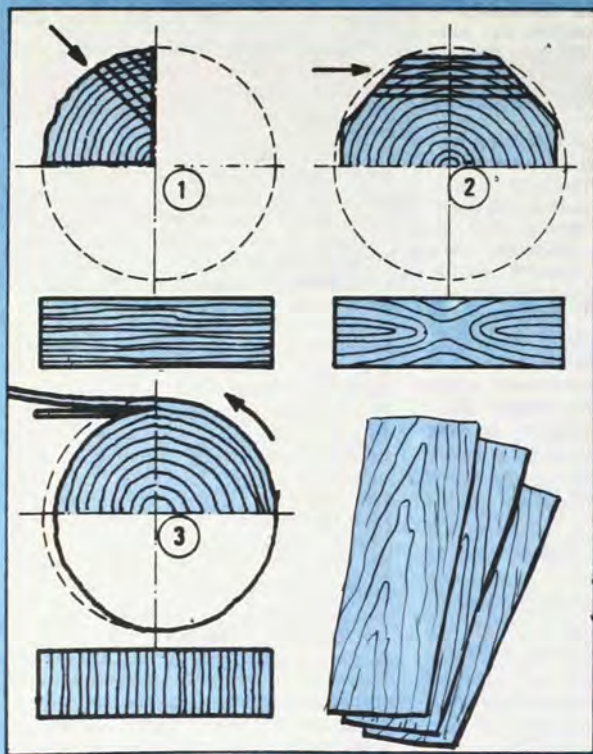
Ha a szoba falának sijkai egymásra nem pontosan merőlegesek — a későbbi berendezésre gondolva — a bútorral takart helyekre (fekhely, szekrény stb. alatt) ferdén lefűrészelt csíkokkal igazítsuk pontosan derékszögűre a burkolandó felületet. Ezután már derékszögű vágásokkal dolgozhatunk tovább.

A fal mellé beszorított ékeket ne felejtjük el kiszedni. Mert ha ott maradnának, később a nedvesség hatására a parketta ugyanúgy felpuposodna, mintha pontosan és szorosan a fal mellé fektették volna.

Az erősen igénybevett panelparkettát tanácsos használatba vétel előtt két rétegben lelakkozni. (A parketta felülete szinte „tükörsíma”, arról mindenféle szennyeződés — még a festés, mázolás festékcseppei is — nyomtalanul letisztogathatók.) A lakkozás ott ajánlatos, ahol naponta többször is felmossák, gyakran feltöltik nedves ruhával. Egyébként átlagos igénybevétel esetén (különösen ha a közlekedő sávokat szőnyeg is takarja) elegendő a parkettát 6–8 évenként felújítani. Ha a felület lakkrétege megkopott, a csiszolást csak finom szemcséjű csiszolópapírral végezzük, mert a durva szemcsés túlságosan elvékonyítaná a járófelületet.

-t -é

Ádám és Zoli „papa” között afféle mester-inas kapcsolat alakult ki, amelyben az apósáék hétvégi háza tanműhelyként is hasznosnak bizonyult. Zoli „papa” rajzokon magyarázta el – sok más mellett – a fa titkait is. Például, hogy a „radiálkvadrát” fűrészelés (1) adja az egyenes erezetű deszkákat, – a „prizmavágás” (2) mintásabb erezetet ad, – s hogy a furnérokat többnyire késseléssel, hámozással állítják elő (3).

A „GYAKORLATI OKTATÁST” AZ ELŐRAJZOLÁSNAÁL KEZDTÉK.

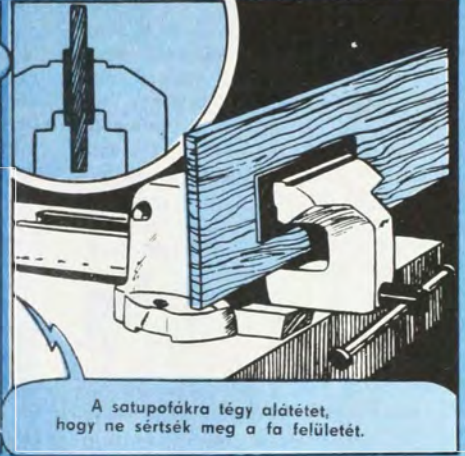

INKÁBB KÉTSZER MÉRNI, MINT A VÉGÉN SÍRNI... (A MÉREGTŐL)

Az új lakók titka 8.

A LAZÁN FOGOTT FA TÁNCRA PERDÜL...

NAGYOBB MUNKÁHOZ MEGFELELŐ HELY KELL!

A KEZDŐ A „KEZES” SZERSZÁMOKKAL KEZDJE.

Fürdéshez, ápoláshoz

Csavarmenetes „nővérke”

■ Bár a rokkantak éve már elmúlt, a rászoruló, a betegek segítését továbbra is kötelességünknek érezzük. Ebben az évben ugyanúgy mint az előzőben és a következőkben, ismertetünk olyan szerkezeteket, berendezéseket, melyekre talán csak keveseknek van szükségük. Viszont az ő támogatásuk mindannyiunk közös feladata.

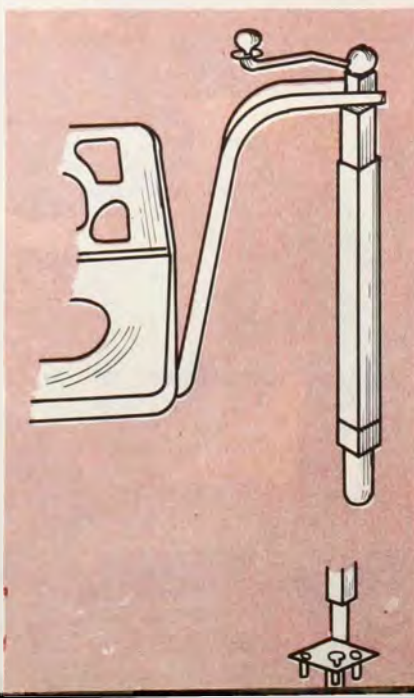
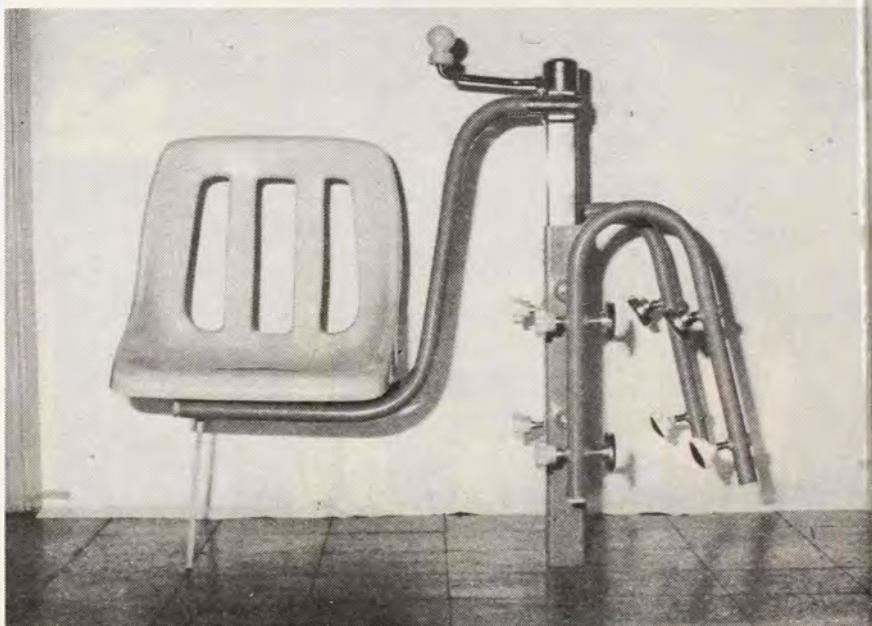
Az „Alkotó Ifjúság” mozgalom keretein belül is foglalkoztak a rokkantakat és betegeket segítő szerkezetek tervezésével és készítésével. Közvetítésükkel jutott el hozzánk a hír, amely szerint a szombathelyi „Berzsenyi Dániel” Ipari Szakmunkásképző Intézet tanműhelyében Horváth Dezső tanár vezetésével kidolgoztak és megvalósítottak két betegemelő szerkezetet. Azok lényegéről tájékoztatjuk most olvasóinkat.

A betegek, idősök, mozgássérültek számára az egyik legnehezebb feladat a tisztálkodás. Ezen kíván könnyíteni a Humaniter nevet kapott emelőszerkezet. Kétféle kivitelben készül; beépített fürdőkádakra csavarokkal megfeszített tapadókorongokkal rögzíthető a 405 TK jelű változat (1), míg egyéb fürdőkád

kádak mellé a 405 TO (2) a padlózatra rögzíthető. A kád mellé leeresztett ülőke a beteggel együtt a fürdőkád pereme fölé emelhető, majd a felső helyzetben 180 fokkal elfordítva a beteg az ülőkével együtt a fürdővízbe engedhető. Az emelőt a segítő, vagy akár maga a beteg is működtetheti. Használaton kívül a fürdést könnyítő emelő egyszerűen leszerelhető a kád oldaláról. Gyakori használat esetén elegendő csupán a széktartó csővázat lecsavarozni.

Elsősorban a kórházak, szanatóriumok, szociális otthonok számára szánták a lényegesen magasabbra (kb. 2 m) is emelni képes hidraulikus betegemelő szerkezetet (3), amely szállításra is alkalmas. A tavaszi BNV „Alkotó Ifjúság” kiállításán is bemutatott hasznos segédeszközöket a szombathelyi iskola tanműhelyében készítik (Szombathely, Petőfi S. u. 1. 9701 Pf. 114) és a szombathelyi Ezeremester boltban vásárolhatók meg.

P. J.

• Sok helyütt még a csapadékos, hideg idő beállta előtt tető alá kerül a családi vagy társasház. Többnyire a vakolást is elvégzik. Utána az építők elsősorban a belső helyiségek rendbehozására törekszenek, hogy mielőbb beköltözhesen a család. A nagy öröm közepette azonban sokan megfélekednek a ház „ruhájáról”, a külső felületek festéséről. Vagy legalább is elodázzák, amihez a pénztárca megcsappanása is hozzájárul. Pedig még a jó időben célszerű elvégezni a festést mind a házon belül, mind kívül. Ugyancsak ez idő tájt ajánlatos felújítani a régi, de már „megviselt” falfelületeket is. A festéshez az újabb, korszerű anyagokat és azok használatát ismertetjük.

Először alapozunk

Mind az új vakolat festéséhez, mind a régi bevonat felújításához használunk alapozó anyagot. Az megnöveli a fedőfesték élettartamát. A Cehalin K 330/003 műgyantabázisú oldószeres mélyalapozó. Színtelen, gyorsan szárad, a kezelt felület a mélyalapozás után is „lélegzik”. A Cehalin növeli a vakolat szilárdságát, elősegíti a diszperziós festékek jó tapadását. Főként a szívóhatású ásványi alapfelületeket kell az alapozóval előkészíteni a diszperziós festékekkel való festéshez. Alkalmazásával a mészkővakolat, a beton, a gipszvakolat szívóhatása csökkenthető, illetve a különböző felületek szívóhatása kiegyenlíthető.

A falfelület laza, málló részeit kaparókéssel vagy gyöckerkéfével távolítsuk el. A hiányzó részeket pótoljuk, majd száradás után portalanítsuk. A mélyalapozó azonnal felhasználható, de szükség szerint 1:1 arányban lakkbenzinnel hígítható. Fontos azonban, hogy a felület szívóképeségét előzetesen ellenőrizzük. Mert a Cehalin akkor hatásos, ha teljesen beszívódik az anyagba és nem képez fényes filmet. A fényesen maradt részeket lakkbenzinnel kell mattítani. Az alapozót korongcettel kenjük fel, s célszerű másnap reggel mindjárt elkezdni a fedőfestést. Egy m²-re 6—12 kg-ot számítsunk. Ára 5 l-es kannában 194,— Ft.

Fedőfestés

Alapozás után következhet a ház „ruhájának” elkészítése, a festés. Ehhez sokféle anyag közül választhatnak az sk. kivitelezők. Elsősorban a korszerű, vizes diszperziós, fényálló anyagokat tartalmazó Modakril homlokzat- és falfestéket ajánljuk, annak ellenére, hogy nem túl olcsó (5 l-es kannában 826,— Ft). Pontosabban épülethomlokzatok, egyéb falak, továbbá cement, azbesztcement (eternit) és gipsz fe-

lületek bevonására alkalmas. Töltő és fedőképesége kiváló. Rugalmas, az alaphoz jól tapadó réteget képez. Bevonata páraáteresztő, egyben időjárásálló. Nem kell több réteget felkenni, a szükséges „vastagság” egyszerre is felhordható. Ecsettel és hengerrel egyaránt felkenhető, s utána tetszés szerint korongcettel, „tupfolással” mintázható.

A Modakril használatához az új, festetlen felületet portalanítani kell. (Ajánlatos a már említett mélyalapozó alkalmazása.) Régi felületek festése előtt — a gondos előkészítés után — feltétlenül célszerű a Cehalin alapozás. Mint említettük, egy réteg is elegendő, de aki még jobb felületet akar, két réteget kenjen fel, az elsőt 50%, a másodikat 30%-nyi vízzel hígítsa. (Anyagszükséglet: 800—1000 g/m².) Száradás után a bevonat vízálló. Munka után a szerszámokat vízzel azonnal tisztítsuk meg, mert később a festék csak agresszív oldószerekkel vagy nitrohigítóval távolítható el. (A Modakril [abban az időben kapható] színskáláját lapunk 1982/7. számának műszaki poszterén mutattuk be.)

Ugyancsak kiváló, homlokzat és egyéb falfelület bevonására alkalmas a már alapozóként említett anyag változata, a Cehalin 66. Kaucsukszerű műgyanta alapú, fényálló anyagokat tartalmazó, licene alapján gyártott festék. Kül- és beltéri beton-, cement-, azbesztcement- és mészhabarc felületek bevonására egyaránt alkalmas. Előnyösen használható régi épületek homlokzatának felújítására. Kötőanyaga nem szapannosodik el. Jelentős előnye, hogy nem fagyvesztélyes, így alacsony (0 Celsius fok körüli) hőmérsékleten is felhordható. A bevonat jól tapad, rendkívül tartós, fény- és időjárásálló, páraáteresztő tulajdonságú, öntisztító. A Cehalin 66 a cikk írásakor (1982. jún.) fehér, szürke, barna, vörös, okker, krém, zöld, kék és háromféle árnyalatú drapp színben kapható.

A Cehalin 66 használata előtt a laza, pergő vagy tönkrement mészréteget, festékmarradványokat kaparással el kell távolítani. A vakolathibák kijavítása után a portalanítás következnek. Célszerű a mélyalapozó alkalmazása is, főként ha a felület szívóhatása elég nagy. A Cehalin 66 korongcettel, kefével, báránypapjű borítású hengerrel és szóróberendezéssel hordható fel, két rétegben. Az első réteget hígítás nélkül, a másodikat 10% lakkbenzinnel hígítva vigyük a felületre. A két réteg felkenése között hagyjunk 12 óra száradási időt. (Anyagszükséglet alapozott felületen 300—400 g/m²). A festés befejeztével a munkaeszközök lakkbenzinnel tisztíthatók.

Homlokzat- védő kozmetika

Színesre az eternitet!

Korábban az azbesztcement termékeket (a közismert eternitet) majdnem kizárólag tetőfedésre és szennyvíz elvezetésére használták. Napjainkban azonban sok helyütt láthatjuk az eternitet homlokzatbevonatként, esővíz csatornaként, garázsfal borítójaként, asztal és szék lapjaként stb. Habár most már gyártanak színes eternitet, mégis sokan használják a hagyományos szürkét és ilyenek a régié is. Ezért kezdtek el az Azbesztcement festék gyártását, tízféle színben. Az új festék akrilát kopolimer vizes diszperzió kötőanyagú, fény- és lúgálló. Az eterniten kívül alkalmas még cementkötésű faforgácslap (BETONYP) felületek festésére is (8 l ára 1940,— Ft).

Az Azbesztcement festék jól terül, jó a fedőképesége, gyorsan szárad. Jó minőségű azbesztcement lapok esetén elegendő az egyrétegű bevonat is. Az egyenletes fényességű, foltosodás mentes felület elérése végett célszerű két vékonyabb réteg felfestése. Két réteg között elegendő az egy órányi száradási idő. A festék portól és olajtól megtisztított felületre hordható fel ecseteléssel, szórással vagy hengerléssel. Szóráshoz kb. 20%-nyi víz hozzákeverésével állítható be a megfelelő festéksűrűség. (Anyagszükséglet: 160 g/m².) A szerszámok, edények közvetlenül a használat után vízzel tisztíthatók, később már csak erős (agresszív) oldószerekkel.

—d—

Évekig tartó takarékoskodás előzi meg a várva-várt új otthonba költözést. A tömeges igényeket kielégítő házigyári lakások azonban csak akkor okoznak igazán örömet a benne lakóknak, ha a lakás adottságait elfogadják, előnyeiket felfedezve megtanulnak kényelmesen lakni panelházban levő otthonukban.

Az Ezeremester Kiskönyvtár most megjelent 20. kötete a házigyári lakások berendezéséhez, a helyiségek célszerű kihasználásához ad hasznos tanácsokat. A kötetben szereplő ötletek között a leendő lakók ugyanúgy találhatnak megvalósításra érdemeset, mint a már évek óta panelházban élők. Nemcsak a bútorok elrendezéséhez, a készen vásárolt szekrény, ülőgarnitúra stb. kiegészítéséhez, hanem a fal- és padlóburkolat cseréjéhez, felújításához, a vízvezeték szereléséhez, a bar-kácműhely berendezéséhez is található ötletek, ismeretanyag az új EMKK kötetben. A házigyári lakás alapterülete, elrendezése adott, a benne lakók feladata, hogy az íres falak között valódi, a család igényeire alkalmazkodó otthon teremtsenek. A panelházakban lakóknak adunk néhány tanácsot cikkünkben, amelyek nem fértek a 20. kötetbe.

Házak, lakások

A házigyári lakások minőségileg mások, mint a hagyományos épületek. Ez nemcsak azt jelenti, hogy a kőművesnek a falazás helyett el kellett sajátítani a szerelési technológia csínját-bínját, hanem azt is, hogy az ilyen épületben élő embereknek meg kell tanulniok saját lakásuk szerkezetét. Például azt, hogy az új anyag (vasbeton) a szerelési mód, a speciális szerelvények, illetve a teljes gépészeti kialakítás milyen igényeket támaszt a lakóval szemben.

Minden nagyobb tárgyhoz (televízió, mosógép) adnak használati utasítást, csak pont a lakáshoz — ami az ember tényleges élettere — nincs olyan melléklet, amit fel lehet használni az otthon kialakításánál. Hiszen a házigyári lakásban lakó nem tudja, hogy a tv-készülék csak a központi antenna csatlakozójáról és csak az ahhoz való hosszúságú vezetékkel lehet használni. Mert ha azt megtoldja, elhangolja a rendszert, s tönkreteszi az egész ház lakóinak vételét.

A házigyárak által készített huszonegy-néhány féle lakás tulajdonképpen csak építészeti, lakásalaprajz szempontjából tér el egymástól. Épületgépészeti vonatkozásban csak minimálisak az eltérések. Például a hideg-meleg vízvezetékek, a csatorna stb. szerelőknak elhelyezve vagy térelemes szerelési móddal és különálló szerelőknál kerülnek az épületbe.

Függőleges akna

A szerelőknak nem más, mint az épület szerkezete által vasbeton falakkal két, vagy három oldalról elhatárolt tér. Lakásonként egymással a födémeken kihagyott nyílások kötik össze. Ebbe a térbe a helyszínen kerülnek elhelyezésre a különböző vezetékrendszerek, majd a szerelés befejezése után a nyitott oldalt bontható módon dekorált vagy ajtóval lezárják.

A szerelőknak rendszerint általában a lakás belsejéből lehetséges a hibás rész javítása, de van olyan típus is, ahol a szerelőknak a folyosó felől bontható. Ebben az esetben a falburkolatot ajtóval helyettesíti. Ennek hallatlan előnye, hogy vezetékhiba esetén a javítások a lakók háborgatása nélkül végezhetők el.

A rajzon látható lakás szerelőknakja bentről, a lakás felől érhető el. A W. C.-helyiség hátsó részéből láthatóan leválasztottak egy 60 cm-es részt. Az a szerelőknak, amelynek burkolata a W. C.-helyiség hátsó fala. A szerelőknakban elhelyezett vezeték részére a födémeken megfelelő nyílásokat hagynak. Az akna hátsó részében vannak a szellőző vezeték. A födémeken a szellőző vezeték előtt kihagyott három nyíláson halad a hideg-, a meleg-, a cirkulációs- és elől, közepén pedig a lefolyó vezeték.

Az akna jobb oldalán van a hidegvíz felszálló vezeték. Arról szintenként kötik le a mosdó és a mosogató csatlakozókat, feljebb van a W. C.-tartály csatlakozása. Az akna bal oldalán halad a melegvíz felszálló vezeték (az ágvezeték leágazásával), míg előtte az aknán halad át a cirkulációs vezeték. A felszálló vezeték

Ami nem fér

A panelek

bilinccsel rögzítik az oldalfalhoz. A födémeken levő nyílásokat a szerelés befejezése után bebetonozzák.

A szerelőknak szerelési mód fejlettebb változata az UNIMAG elnevezésű, előregyártott vizes-blokk. Ez lényegében egy könnyű acélszerkezetű panel, amelyre a szerelőknakba kerülő összes előre gyártott vezeték már a gyárban felszerelik. Egy elemként szállítják a helyszínrre és úgy helyezik el a szerelőknakban. A födémeken minden vezeték részére csak egy nyílás van, és afölé, illetve abba helyezik el a tartószerkezetet és feszítik be a két födém közé. A födémek az UNIMAG-on levő acéllemezekkel zárhatók le.

Egy egységben

A térelemes szerelési mód a szerelőknaknál fejlettebb változat. A térelem nem egyéb, mint a fürdőszoba és W. C. + szerelőknak együttése, egy egységbe összerakva. A térelembe beépítésre kerül a hideg-meleg víz felszállóvezetékek egy része, ágvezetékek, lefolyóvezetékek, szellőző vezeték, sőt még a fűtési vezeték-

az EMKK. 20. kötetébe titkai

rendszer egy része is. Tehát az összes vezeték a gyárban építik bele. A helyszínrre teljesen kész állapotban érkező, födémeként egymásra helyezett térelemeket a födémeken kihagyott nyílásokon keresztül kötik össze.

A térelemnek két alaptípusa van: nagy térelem 2530×1690 és kis térelem 2080×1640 mm-es alapterülettel. Mindkettőnek a magassága 2620 mm. A helyére emelt térelem szerelőknakjának nyitott falát szintén bonthatóan zárják le.

A lakó nemcsak azzal nincs tisztában, hogy épületgépészeti hiba esetén mihez nyúljon, hanem azt sem tudja, hogy a fal melyik pontján vannak villamosvezetékek. S azt sem ismeri, hogy a lakás elektromos szerelvényei és a vezeték milyen terhelést bírnak el. A fűtési elő- és utószezon esetén bekapcsolható tartósan egy 1000—1500 W-os fűtőberendezést. (Talán az új lakáshasználati útmutató majd ezekre is kitér.)

A betonfal sajátosságai

A lakók általában nem tudják, hogy a beton nem porózus anyag, nem lélegzik úgy, mint a téglafal. Ez a hideg falon páralecsapódást okozhat. Ezen szigeteléssel, saját burkolat kialakításával segíthetünk. Nyáron túlságosan felmelegszik a betonfelület. A hőérzetet befolyásolhatjuk különböző árnyékolási módokkal. Az ablak előtt elhelyezett világos színű árnyékoló függönnyel, a napsugárzás ellen védelmet biztosító lamellás árnyékolóval (reluxa).

A beton tömörsége miatt a levegő kiszárad. Pedig a megfelelő páratartalmat biztosítani kell. Nyáron kevésbé okoz gondot a hőérzetet keresztül a közérzetünket is befolyásoló levegő páratartalma. Télen viszont a száraz levegő, központi fűtésű lakásokban annál inkább, bár a szerkezetünk alkalmazkodóképessége óriási. A száraz levegő jobban igénybe veszi az embert. A levegőben lebegő mikroszkópikus porszemcsék elvesztik víztartalmukat és szárítják az orrnyálkahártyát. Ez a fűtőtestek és a lakás tisztántartásával, valamint párologtatók alkalmazásával csökkenthető. A klímajavító hatáshoz nagymértékben hozzájárulnak a lakásban elhelyezett növények.

Rajzunk értelmezéséhez

Amikor a tanácstól a lakáskiutató határozatot megkapja a leendő lakó, megtekintésre elkérheti az alaprajzról készült fénymásolatot. Az itt bemutatott alaprajzunk ahhoz is segítséget próbál adni, hogy a rajzi jelöléseket ki-ki megfelelően értelmezze.

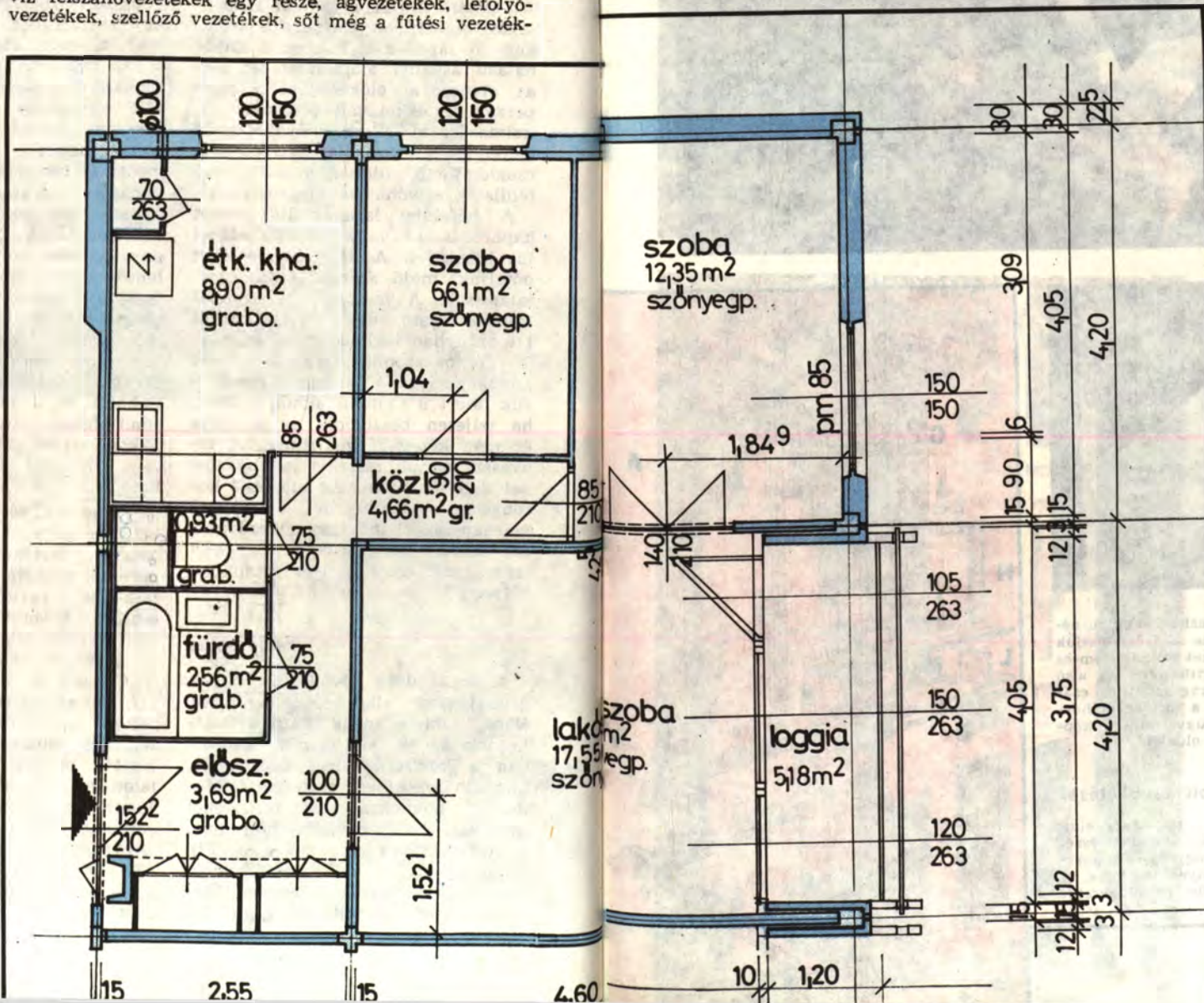
85/210, 120/150 — a nyílászárók törttel való jelölése az ajtó, illetve ablak névleges tokméretét jelenti. A tört első száma a szélességi méretet, a második pedig a magassági méretet jelöli.

pm = 85 — A parapetmagasság azt jelenti, hogy a padlószinttől az ablak alsó sarka hány centiméterre van.

előszoba 3,69 m², grabo — az előszoba alapterületét és a burkolatot jelenti, amely a példa esetében hablatétes Graboplaszt.

Az alaprajzon a teljesen „kitöltött” falak vasbeton panelek, a vonalkázott részek (sarkok) az utólagosan kibetonozottak.

A. Hédervári Zita

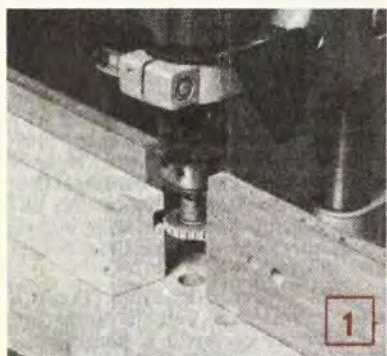

„Hétvégi” piktoroknak

Sokan festegetnek szabad idejükben. Alkotásaikkal maguknak, családtagjaiknak, barátaiknak szereznek örömet. Ehhez a tevékenységhez nemcsak kedv és tehetség, hanem megfelelő felszerelés is szükséges. A vásznon és a festékeken kívül a hobbiból, amatőrként festőknek is szükségük van festőállványra. Nyugodt, csendes kis „műtermet” alakíthatunk ki a szoba egyik sarkában felállított festőállvánnyal.

Színes képeinken és rajzunkon saját munkával elkészíthető állványt mutatunk be, melyet a szabadban is elhelyezhetünk. Az állványra támasztott, kifeszített vásznat rögzíthetjük, az állvány magasságát tetszőlegesre állíthatjuk, s a polcon festékeket, ecseteket és egyéb kellékeket tárolhatunk. (Használton kívül a polcon pl. virágokat, dísz tárgyakat, az állványon kész képeket

tarthatunk.) Lehetőleg úgy helyezzük el, hogy a festendő motívum vagy tárgy a legkedvezőbb megvilágításba kerüljön. Az állvány talpára szerelt görgők lehetővé teszik a kedvező beállítást.

Simára gyalult, szép erezetű, hibátlan fenyőfa lécekből készíthetjük el az állványt. A munkához asztalos kéziszerszámokon kívül állványra szerelhető fűrészpisztolyra, fűrőre, horonymaró szerszámra lesz szükség.

Lécekből, csapozással

A festőállvány két fő részből áll: a hátsó, keret alakú, talpra szerelt tartóból és az arra erősíthető, állítható magasságú polcos képtámaszból.

A tartóállványt két, $170 \times 6 \times 3$ cm-es függőleges (A) és az azokat összefogó $58 \times 6 \times 2,5$ cm-es vízszintes darabokból (B), a tartó közepén húzódó $119 \times 6 \times 2,5$ cm-es lyuggatott lécből állíthatjuk össze. A keret talpát 2 db $60 \times 6 \times 4$ (D) és 2 db $69 \times 5 \times 3$ cm-es lécdarab (E) alkotja. Az elemek a többi darabhoz hasonlóan T-kötéssel kapcsolódnak egymáshoz. A talpat és a tartót a csapozáson kívül a hátsó oldalon felcsavarozott $40 \times 4 \times 2$ cm-es ferde léce (F) is megerősíti. Az állítható magasságú képtámasz ugyancsak keret alakú, három különböző méretű — 2 db $50 \times 6 \times 2,5$ (H),

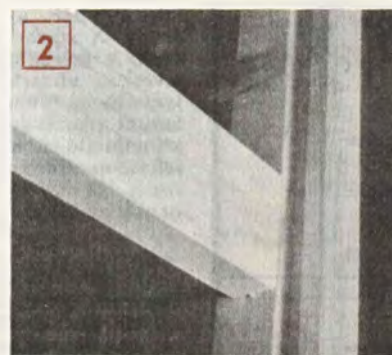
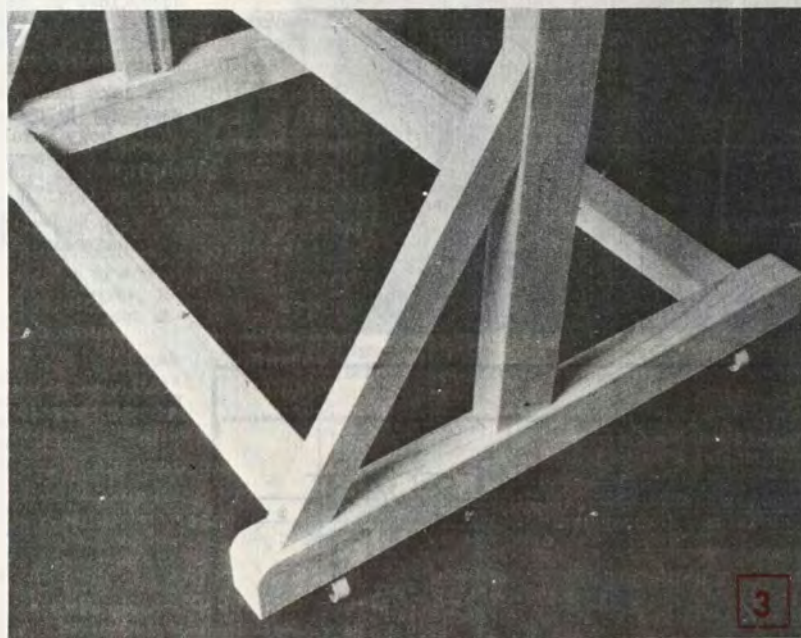
1 db $58 \times 6 \times 2,5$ (I), és 2 db $28 \times 6 \times 2,5$ cm-es (J) — darabokból áll. A képtámasz közepén húzódik a keretbe merőlegesen beerősített, $140 \times 8 \times 2,5$ cm-es hornyolt léce (G). A hornyokban fel-le mozgatható-csuszatható a $13 \times 6 \times 4$ cm-es fahasábból (O) és két $6 \times 2,5 \times 2$ cm-es L profilból (P) kialakított rögzítő idom.

A keret alá szerelt polc két oldalpajza (L) $15 \times 12 \times 2$ cm-es. Az alsó és a felső lap (K) azonos méretű, $90 \times 12 \times 2$ cm-es. (Desz-

erősítendő „lábakba”), a polcos keret középső hornyos lécebe vágjunk 1 cm mély és 1 cm széles hornyot a fűrőgépbe fogott maróval (I).

A talphoz csapozandó lábakra úgy munkáljuk a hornyot, hogy mögötte legyen elég hely a vízszintes lécek T-kötésének

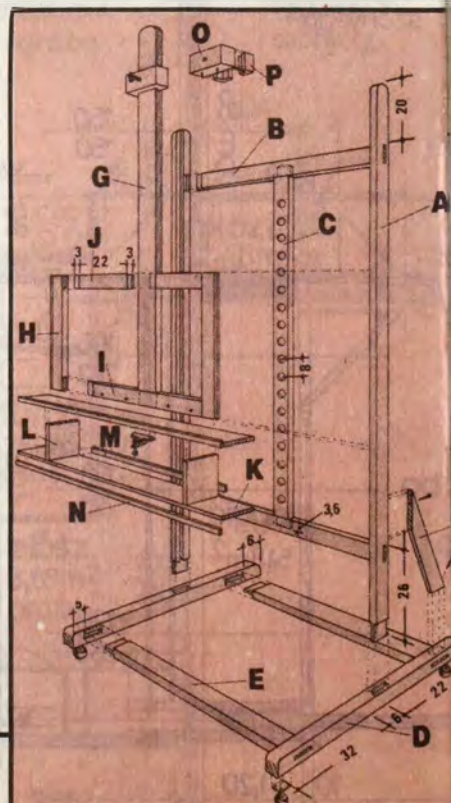
Folytatás a 31. oldalon

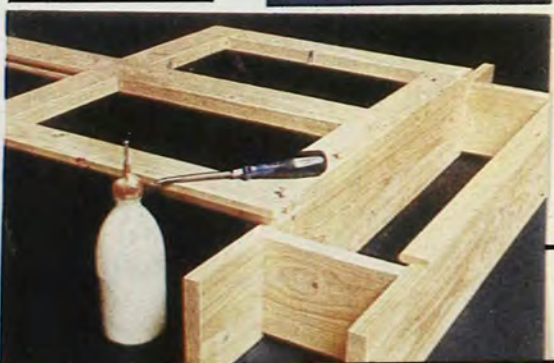

ka helyett rétegelt lemezből, vagy furnérozott pozdorjalapból is kifűrészeltetjük a polcokat.) Elülső élüket $90 \times 2,5 \times 1$ cm-es takaróléccel (N) boríthatjuk. Az alsó polc lap hátsó élére ragasztott és csavarozott vezetőléc (M) a tartókeret hornyáiban csúszik ugyanúgy, mint a képtámasztó keret csapos oldalai.

Ragasztott csapkötések

Az állvány készítését a méretre gyalult lécek levágásával kezdjük. Az alkatrészeket úgy rendezzük el, hogy egy-egy részegység darabjai egy helyen legyenek. A tartó két hosszanti lécebe (a talpkeretbe

Csempe tárlat

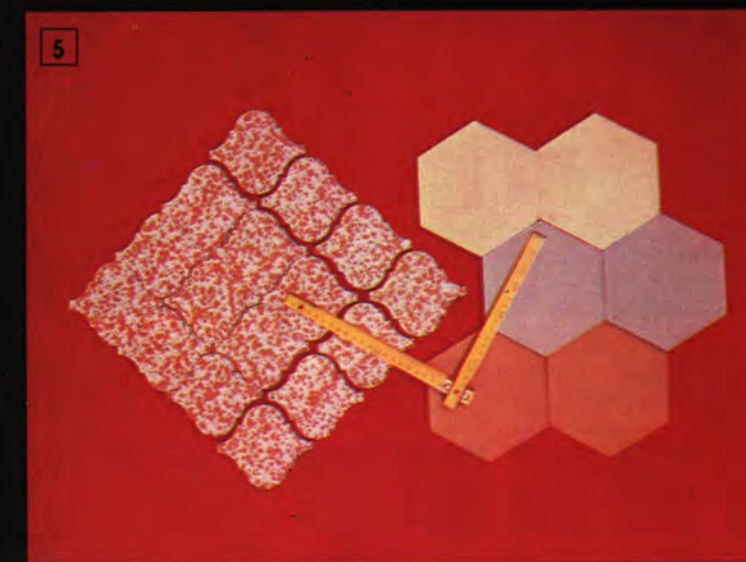
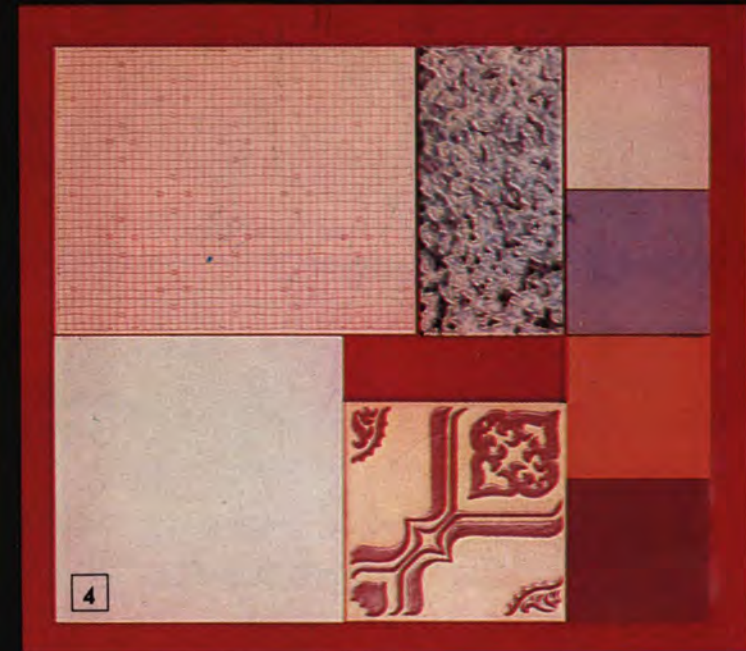
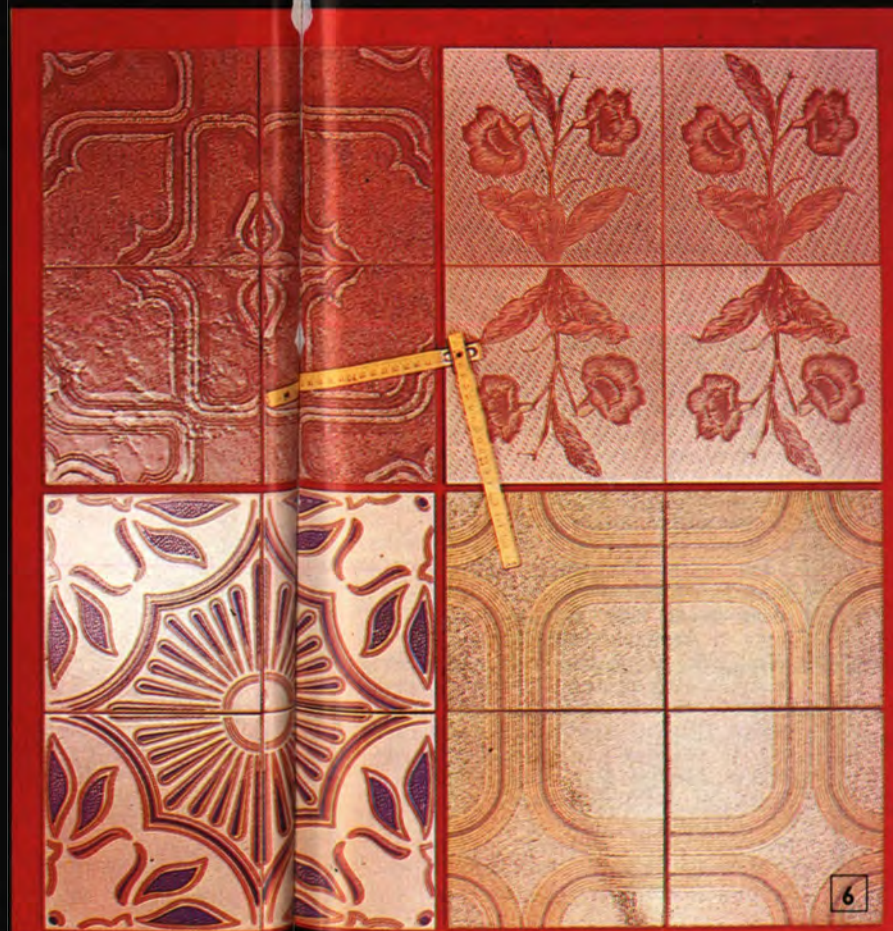
Műszaki poszterünk ezúttal is „színes” témával kapcsolatos: az országban fellelhető csempe és padlókerámia választékból adunk ízelítőt. Színes oldalpárunk persze igencsak kevés arra, hogy valamennyi színt és mintát bemutassunk, nem beszélve a több csempeből kirakható alakzatokról. Ezért inkább arra törekedtünk, hogy műszaki poszterünkön a csempek formai variációit, a felrakás különböző lehetőségeit, a szükséges eszközöket, valamint a több darabból kialakítható mintázatokat mutassuk be.

Bal oldalt fent (1, 2) a négyzet alakú faliccsempék felragasztásának két legelterjedtebb változata látható. A „hálóban” rakott csempék pontos méretűek, és egyformák legyenek. A pontatlan méretekből adódó eltérések kiegyenlítésére viszonylag nagyobb közt (fugát) kell hagynunk a csempék között. Kevésbé igényes megoldás a „kötés”, melynél a csempék méret-eltérései nem olyan szembetűnőek, így akár nem is szükséges fugát hagynunk.

A mintás faliccsempék rendszerint csak „hálóban” rakhatók és a minták pontos illesztésére is figyelniük kell. A 3. és 4. képen a téglalap formájú csempék és padlókerámia méretválasztékát mutatjuk be. A faliccsempék nagyjából egységesen 15×15 cm-esek, padlókerámiából viszont több szabványos méret is kapható; a 10×10 cm-es mettlachin kívül 10×20, 15×15, 20×20 cm-es, sőt 25×20 cm-es darabok is. A faliccsempék átlagos vastagsága négy, a padlóburkolóké 7–8 mm körüli.

Poszterünk jobb alsó sarkában (5) a nem téglalap alakú padlócseszempékre mutatunk példákat. A bonyolultabb alakú (pl. az alsó, piskóta formájú) padlókerámia lerakását a színoldalukra ragasztott papír segíti, mely egyenletes fuganagysággal nagyobb táblákká fogja össze a darabokat. A ragasztópapír a már leragasztott csempékről lemosható. Több darabból összeállítható mintás padlókerámia láthatók a középső-alsó (6) képen. Végül utolsó képünk a poszter bal alsó sarkában (7) a csempézés legszükségesebb szerszámait ábrázolja: vízszintmérő, függő, csempevágó, ecset, spatulya, csipőfogó, (harapófogó vagy speciális csempecsipőfogó még jobb), mérőszköz. Ezen a képen két nagyon fontos, de jelenleg nem kapható csempe is látható: az egy, illetve két szomszédos oldalan lekerékített zárócsempe. (A vásárláshoz néhány hasznos tanács a 27. oldalon található.)

MP 8

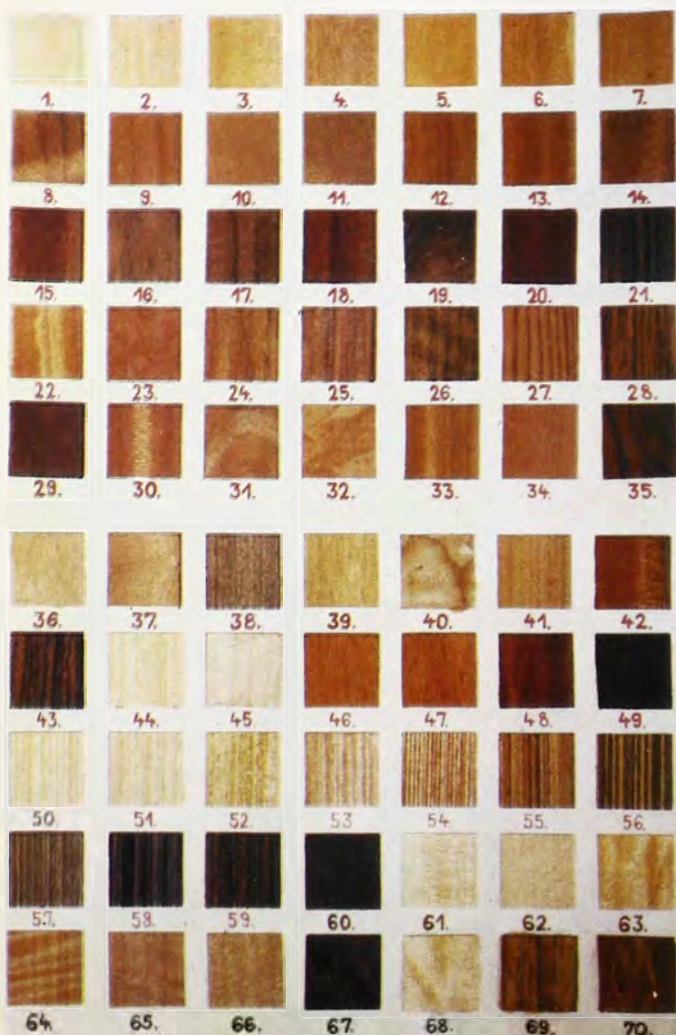

Az intarzia (más színű fából be-
rakott díszítés = faberakás) készí-
tés több évszázados mesterségét ma
már egyre kevesebben üzik. Pedig
ez a szép, szinte művészi foglalatos-
ság nem kíván túlságosan komoly
felszerelést, inkább türelmet és
ügyes kezet. Így akár egy lakótele-
pi lakás konyhájában is szebbnél
szebb intarzia képek készíthetők.
Cikkünkben e mesterség alapfogá-
sait igyekszünk bemutatni, hogy ha
ennek alapján olvasóink kedvet
kapnak az intarziás díszítéshez, tu-
dományukat már maguk fejlesz-
thessék tovább.

A legszükségesebb szerszámok:
egy nagyobb és egy kisebb vágókés
(pl. Stanley), fenőkö, egyenes vo-
nalzó, rajztábla és néhány pillanat-
szorító. A intarzia alapanyaga le-
hetőleg minél több fajtájú és színű,
0,5–0,8 mm vastag színfurnér,
melyből színes képünkön mutatunk
be egy viszonylag széles választékot.
Szerezünk még be kevés rétegelt
lemezt és már kezdhetjük is a mun-
kát.

PAINTARZSIA ISKOLA

Iskolamunka

Első „festményünkhöz” gyakorlás-
ként lehetőleg egyszerű rajzot vá-
lasszunk, melynek különböző színű
részeit éles kontúrvonalak határol-
ják el (pl. rajzfilmfigurák). Jó „is-
kolapélda” a képeinken látható kis-
kutya. Először vegyünk egy, a
leendő képnél 4–5 cm-rel nagyobb
fehér furnérlepet és indigóval más-
soljuk rá a rajz kontúrvonalait (1).
Ezután válasszuk ki az egyik kon-
túrvonalakkal körülhatárolt rajz-
részletet és kezünkre vigyázva, az
intarziaként függőlegesen tartva
vágjuk körül. Ez azt jelenti, hogy
először a kés hegyét a vonalon
lassan, finoman nyomva húzzuk
végig. Másodszor már jobban nyom-
juk rá a késünket. A harmadik hú-
zás eredményeként a darabnak már
ki kell esnie a vágatból (2). Az első
vágáskor ugyanis egy pályát hú-
zunk, a másodiknál a pályát kimé-
lyítjük, hogy a kés ne térhessen el a
vonaltól, míg a harmadik késhúzás-
sal a furnért teljes vastagságban át-
vágjuk.

Ha idáig eljutottunk, akkor fog-
junk egy sötétebb (pl. dió) furnérle-
mezt és azt úgy tegyük a lap alá,
hogy a kivágott részt teljesen ki-
töltse (3). A két lepet jól szorítsuk
le és az első kivágást követve a kés
hegyét vezessük végig az alsó fur-
néron. Ezután vegyük le a felső la-
pot és az előzőhöz hasonlóan még
kétszer húzzuk át a vágási vonalat.
A kiesett darabot illesszük a helyé-
re, majd fordítsuk meg a lapot
(természetesen óvatosan, hogy a
még csak szoruló lapocska ki ne
essen) és enyves oldalú papírral --

a hátlap felől — ragasszuk le. Ezután következhet a második szín, majd a harmadik, stb. Az alapműveletet mindaddig ismétljük, amíg az összes eltérő színű részletet megfelelő színű furnérral ki nem váltottuk.

Felragasztás

A vékony furnérpapír igen sérülékeny, ezért nagyon óvatosan bándjunk vele. Legjobb, ha az egészet felragasztjuk egy rétegelt lemezre. Ennek vastagságát mindig a kép nagyságától függően határozzuk meg. Kisebb képekhez elegendő a vékonyabb (pl. egy 10×20 cm-eshez 4 mm vastag alaplemez), míg a nagyobbakhoz 10, sőt 20 mm vastagot is használhatunk.

A képnél kb. 2—2 cm-rel nagyobb rétegelt lemezt kenjük be hideg vagy meleg enyvvvel, majd illesszük rá az intarzia lapot (a ragasztópapírral felfelé) és arra egy nagyobb méretű falapot. A ragasztó száradásáig a lapokat szorítsuk össze pillanatszorítókkal (4). Kisebb laphoz 4 db, míg nagyobbakhoz 6—10 pillanatszorító szükséges.

Csiszolás, lakkozás

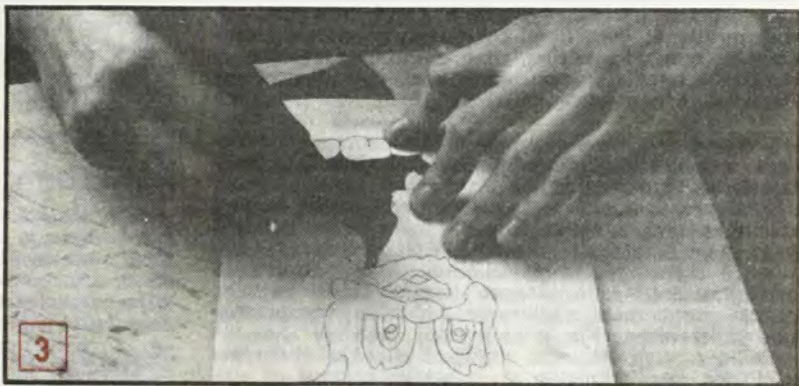
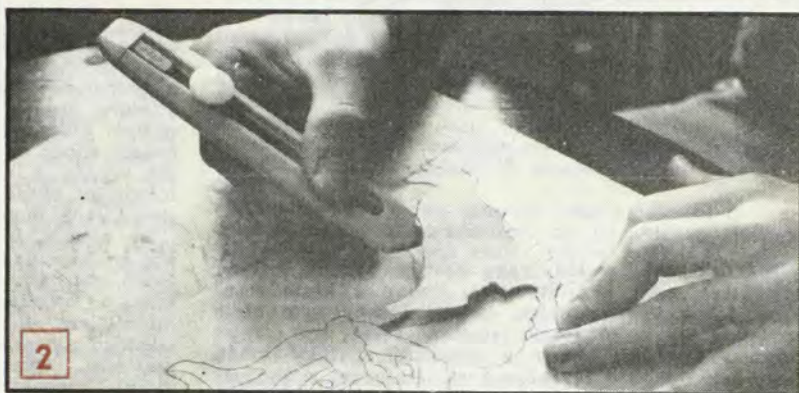
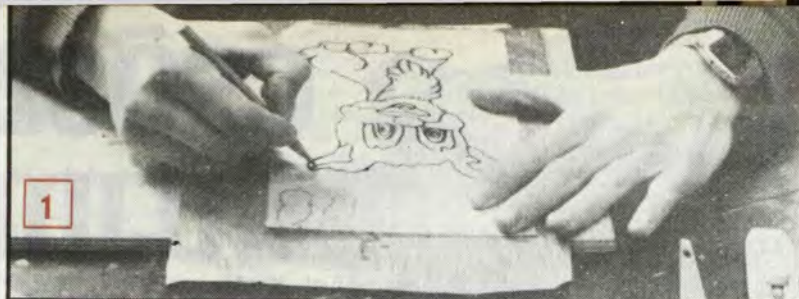
A száradási idő eltelte után (2—5 óra) szedjük le a szorítókat és a ragasztópapírt távolítsuk el a felületről. Erre a célra egy 4—6 cm széles acéllapot (szinlőpenge, ciling) használjunk. A lemezt óvatosan húzogassuk a felületen és mindig kissé ferdén tartsuk, nehogy feltépje a kis lapokat. Amikor a felületről már minden ragasztópapír eltűnt, akkor fogjunk kb. 280-as csiszolópapírt és a felületet átlósan csiszoljuk meg a szállal megegyezően és keresztbe, hogy azonos legyen a furnérpapír vastagsága. A felület finomításához 400-as csiszolópapírt használjunk.

A rétegelt lemez lapot derékszögben vágjuk körbe, a vágási éleket csiszoljuk le, majd a képet Gemini vagy Nitrolakkal kenjük le. A lakkot ecsettel vagy szivaccsal vihetjük fel a felületre. Száradás után kissé csiszoljuk meg a képet és újból lakkozzuk át. Így szép fényes felületet kapunk (5). Végül az intarziakép hátoldalára szegeljünk akasztót és fel is függeszthetjük a falra. Ha nagyobb képet készítünk, akkor ragaszthatjuk a furnérral 20 mm vastag faforgács lapra is. De akkor a lap éleit Palma ragasztóval megkent élfóliával zárjuk le.

Leírásunk alapján reméljük sokan kedvet kapnak az intarziakészítéshez. A további biztatásra váróknak pedig javasoljuk, hogy látogassanak el a Nagytétényi Kastélymúzeumba, ahol régi mesterek munkáiban gyönyörködhetnek.

☆☆☆

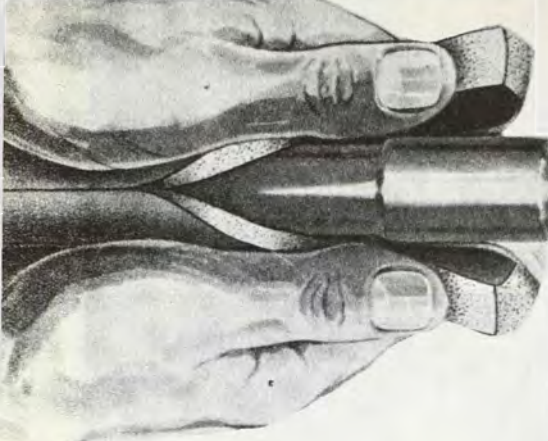
Szakál László

A színes képünkön látható furnérfajták

1. jávor	13—15. mahagóni	25. ceyloni mogoró	34. cseresznye	43. paldao	60. dió (festett)
2. kőris	16—17. dió	26. dió	35. dió	44. depál	61. limba
3. okumé	18. mahagóni	27. kőris	36. avodír	45. műtenye	62. búkk
4. tölgy	19. dió	28. paldao	37. mogoró	46—47. narancs (festett)	63. okumé
5. barack	20. dió (festett)	29. dió (festett)	38. dió	48. rózsafa	64—66. dió
6. kőris	21. pallszander	30. mahagóni	39. avodír	49. fekete dió (festett)	67. diógyökér
7. avodír	22. citrom	31. dió	40. habos kőris	68. okumé	69. okumé
8—11. dió	23. rózsafagyökér	32. szemesjávör	41. vadalma	70. paldao	70. dió
12. kőris	24. mogoró	33. mahagóni	42. mahagóni		

CSŐSZERELÉSI ÚJDONSÁGOK

Lakásunk, családi vagy hétfévi házunk fejlesztése, azaz közművesítése, illetve a közművezetékek korszerűsítése, cseréje bizony nem olcsó mulatság. S a költségek tetemes részét nem is az anyagár teszi ki, hanem a munkadíj. Érthető tehát, hogy mind többen igyekeznek sk. elvégezni a környezetünkben adódó efféle munkálatokat. Természetesen nem minden műveletet. Mert a hozzá nem értéssel, szakszerűtlenül végzett villany- vagy gázszerelés nemcsak a munkát végzőre, hanem a környezetre is rendkívül veszélyes lehet. Ezért ezek a tevékenységek szigorúan képesítéshez kötöttek.

Szerencsére a vízvezeték- és csatornaszerelés nem tartozik a tabuk közé. Sajnos e munkák házilagos kivitelezéséről gyakran egyéb akadályok miatt vagyunk kénytelenek lemondani. A nálunk szokványos és forgalomban levő szerelési anyagok (pl. horganyzott acél vagy ólom nyomócső) megmunkálása (menetvágás, forrasztás) szerszámgényes, nehézkes. E tények, meg a gyakorlatlanság és a hiányzó speciális (gyakran igen drága) szerszámok legtöbbször érthetően visszariasztják az ezerkestert a kivitelezéstől.

Pedig a szolgáltatások, szakipari munkák drágulása külföldön is mindinkább sk. munkára készíti az embereket. Még a nálunk jóval fejlettebb országokban is. Ám ott a gyártók igyekeznek a házilagos kivitelezők kedvében járni. Többek között a víz és csatorna szerelési anyagokat készítő cégek is. Elsősorban olyan csövek, szerelvények, csöktetőidomok („fittingek”) stb. forgalomba hozatalával, melyek szerelése nem igényel különleges szaktudást, illetve speciális szerszámokat. Ízelítőül francia laptársunk ábráinak segítségével mutatunk be azokból néhányat remélve, hogy tanulságos és gondolatébresztő lesz.

Nyomócsövek műanyagból, rézből

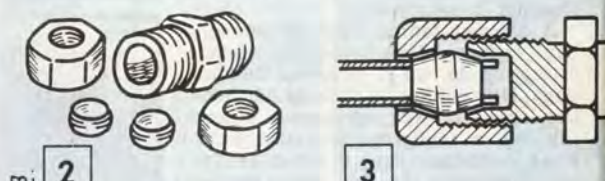
Hazánkban vízvezetéki nyomócső céljára — talán hagyománytiszteletből? — még manapság is főként horganyzott acélszöveket, ill. ólomosövet használunk. Pedig a szakszettekben kapható műanyag nyomócső, valamint egyszerűen kezelhető szerelvények és idomok, amelyek nemcsak műanyag-műanyag, hanem műanyag-fém csöktetések létrehozására is alkalmasak. (Az EM 1981/8. számában mutattuk be.)

Rézcsőből viszonylag keveset építünk be. Mert jóval drágább és nehezebben megmunkálható mint a mű-

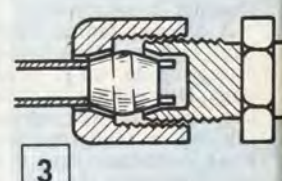
anyag és az ólom. Pl. a vékonyfalú rézcsőre nem lehet menetet vágni. A keményforrasztás pedig — amely a rézcsövek kötésének hagyományos módja — szakértelmet kívánó, eszközigényes művelet. A vörösrézcső előnyei különösen a melegvíz ellátásnál számottevők, hiszen ehhez ez ideig nem sikerült megfelelőbb anyagot találni. A rézcső ugyanis bármilyen hőmérsékletű forróvizet elvisel, nem vízkövesedik és nem korrodál, szinte örök életű.

De nézzük, hogyan segítenek a felvetett problémákon a franciák? Az 1. ábrán egy hidegvíz-es nyomócsőhálózat részlete látható, műanyag és réz csőszakaszokkal. Érdekesége, hogy az összeállításához az alkalmazott szerelvények és csöktetőidomok kialakításából adódóan nincs szükség menetvágásra, ragasztásra, forrasztásra. Ugyanis a csatlakozó elemek kupos-szorítógyűrűs megoldásúak. A 2. ábrán egy, a rézcsövek hosszirányú toldásához használható csatlakozó elem alkatrészeit láthatjuk; egy kettős közcsvart, 2 db hollandi anyát, valamint 2 db fémből készített, kettőscsonkakúphoz hasonló, kissé „hordósított”, ún. oliva alakú szorító-tömítőgyűrűt. A szorítógyűrűknek pontosan kell illeszkedniük az összekötendő csővégekre, azaz minden csöméretre csak az oda megfelelő méretű szerelvény használható.

Az összeállított kötetést a 3. ábrán mutatjuk be. Egyértelműen kitűnik, hogy a cső méretere vágásán és gondos sorjázásán kívül nem kell más műveletet végezni. De az is kitűnik, hogy a csővég nem lehet alakhibás, mechanikusan sérült vagy szennyezett, hiszen a tömörzárásnak egyrészt a fémgyűrű és a közcsvart kupos furatrésze között, másrészt a fémgyűrű furata és a cső palástja között kell létrejönnie. Azáltal, hogy

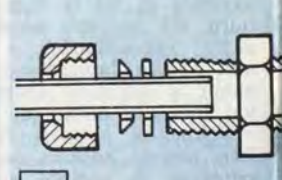
mi 2

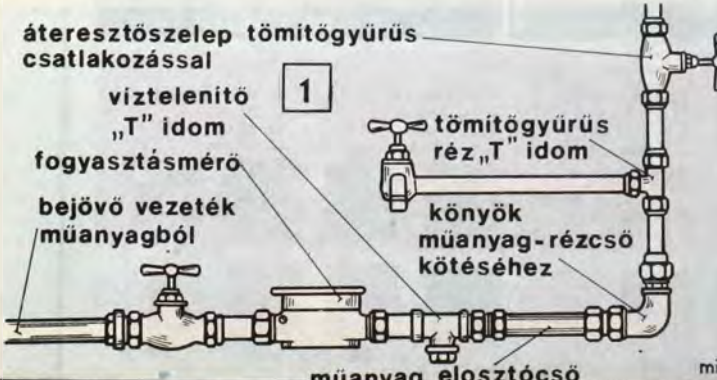
3

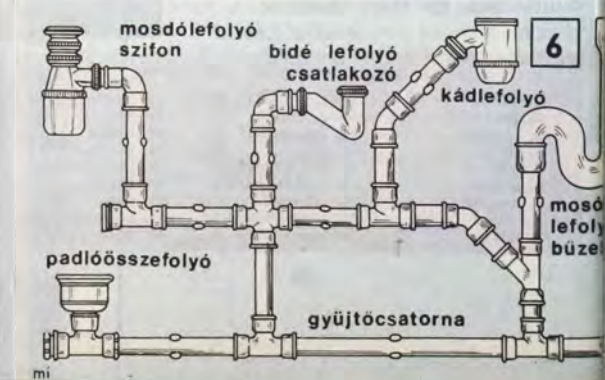
mi 4

5

mi 1

mi 6

a hollandi meghúzásakor a kúpos furatfelületek a hozzájuk szoruló gyűrűt alakváltozásra készítik s a furat éleit a csőpalásthöz szorítják.

Szorítógyűrűs kötés

Szereléskor először a hollandit majd a szorítógyűrűt kell a csővégre felhúzni úgy, hogy a cső kb. 3—5 mm-t kiálljon a gyűrűből. Szerelt állapotban a csővég mintegy 15 mm-t nyúlik a szerelvénybe. Ezt a cső méretre vágásakor feltétlenül figyelembe kell venni.

Az előbbi megoldás a kötésnél nemcsak igen jó tömítést eredményez, hanem komoly mechanikai szilárdságot is. Ezért előszeretettel alkalmazzák a járműiparban, a rezgésnek erősen kitett helyeken. Műanyag csövek kötéséhez azonban a fém tömitőgyűrű miatt nem használható. Ezért kialakítottak egy mechanikai szempontból gyengébb, de univerzális változatot is. Ennek lényege, hogy a tömörzárást a hollandi anya meghúzásával keletkező szorító erő következtében befeszülő gumi vagy műanyag tömitőgyűrű hozza létre.

A tömítés megfelelő deformációját és gyűrődés elleni védelmet kúpos fém szorítógyűrű biztosítja. Ezzel a szerelvényvel kemény pvc, polietilén és fém csövek egyaránt köthetők egymással és egymás között is. (A szerelvény alkatrészei a 4. ábrán láthatók.) A csővégeket az előzőekben már ismertetett módon kell előkészíteni. Feltétlenül ügyelni kell az alkatrészek szerelési sorrendjére (5. ábra). A gyűrűk sorrendje nem cserélhető meg.

Az ilyen csökötési mód kevésbé érzékeny a cső méretpontosságára, felületi és alakhibáira mint az előző. De azért itt is ügyelni kell a csővégek lehetőség szerinti gondos előkészítésére. Ezzel a kötésmóddal a hazai gyakorlatban is találkozhatunk. A modern mosdócsaptelepek összekötő csövei általában így csatlakoztathatók a falon kívüli elzáró sarokszelepekhez.

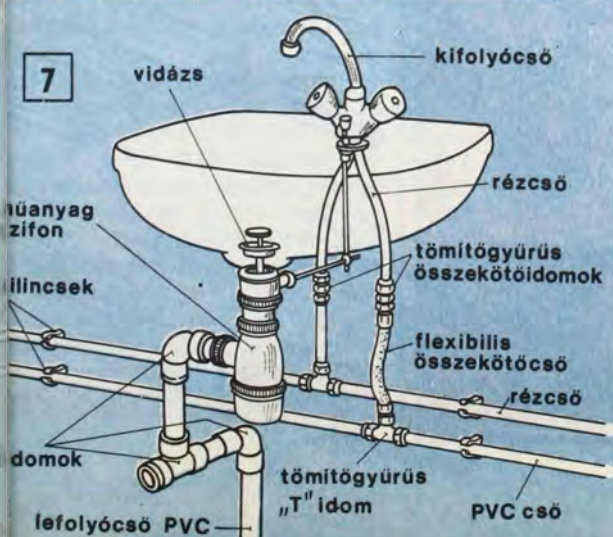
Lefolyórendszer műanyagból

A műanyagcsővel (pl. kemény pvc) szerelt lefolyórendszer manapság már nálunk sem újdonság. Olyannyira nem, hogy ahol nincs különösebb kizáró ok (pl. nagyobb hőigénybevétel), a lakáson, ill. házon belül szennyvízelvezetésre szinte kizárólag ezt használjuk. Az ilyen lefolyócsövek szerelésének, fektetésének, ragasztásának problémáival lapunkban már bőven foglalkoztunk (pl. EM 1971/4. szám). Érthető, hogy e téren sok újat nem tudunk nyújtani olvasóinknak.

Emlékeztetőül bemutatjuk egy modern fürdőszoba lefolyórendszerének sémáját (6. ábra). Erdemes megfigyelni, hogy az automata mosógép csatlakoztatásának lehetősége biztosított és azt, hogy a hálózat ragasztás nélkül, kizárólag gumigyűrűs tömítéssel szerelhető idomdarabokkal készült. Ez rendkívül egyszerűvé és gyorsá teszi a munkát.

Néhány igazi újdonság

Az eddig ismertetett szerelvények csak részben számítanak újdonságnak, különlegességnek. Léteznek azonban olyan megoldások, szerelési anyagok, amelyek még külföldön is valóban újdonságnak tekinthetők. Azokból mutatunk be néhányat.

A 7. ábrán egy készre szerelt korszerű mosdót láthatunk. A hidegvízvezeték kemény pvc-ből készült, tömitőgyűrűs elágazással szerelve. Figyelmet érdemlő újdonság a csaptelep réz bekötőcsővéhez csatlakozó flexibilis összekötőcső. Ez egy fémszövet betéttel erősített hajlékony gumicső darab, végein szilárdan felerősített csatlakozó, ill. szorítócsavarzattal (8. ábra). Használata egyszerűvé teszi, megkönnyíti a munkát, hiszen elmarad a csővégek illesztgetése, gyakorlatot igénylő hajlítgatása. A melegvízvezeték szorítógyűrűs szerelvényekkel összeállított hőálló rézcsőből készül.

A szifon műanyag, a lefolyócső és szerelvényei kemény pvc-ből készültek. A szifon lefolyócső hálózatba kötése meglehetősen pontos és némi szakismeretet is kívánó munka. Ennek megkönnyítésére flexibilis szifonbekötő csődarabot (9. ábra) készítenek. Ez egy viszonylag merev, de azért hajlítható műanyag gégecső, végein csatlakozó szerelvényekkel. Segítségével különösebb gyakorlat nélkül is sikeres munkát végezhetünk.

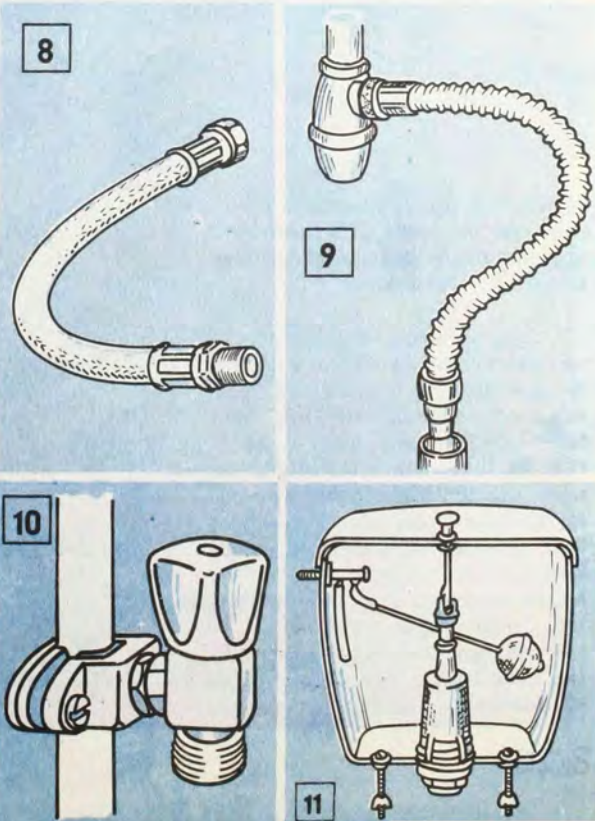
Az ábrán figyelmet érdemel még a felülről működethető mosdó leeresztőszелеp, az ún. vidázs. Számos előnye ellenére sajnos csak elvétve találkozhatunk e praktikus szerelvényvel, mert nálunk még nem gyártják.

Úgy tűnik, az automata mosógép vízhálózatra csatlakoztatása nem csak nálunk gond. Ugyanis a régebbi fürdőszobákban általában nincs felesleges, s főleg megfelelő csatlakozómenettel is ellátott kifolyószелеp, ami a megoldást jelentené. Ilyenkor nincs mit tenni, mint szakzsargonban szólva: „ki kell építeni egy speciális vízelvételi helyet”. Úgy gondoljuk mindenki sejti, hogy ez nálunk általában mivel jár. Laptársunk azonban egyszerű megoldást ajánl (10. ábra), ami lényegében egy tömitőbilinccsel a nyomócső palástjára erősíthető sarokszelep.

Felszereléséhez nem kell sem csövet, sem menetet vágni, de még csak forrasztani, hegesztetni sem. Csúpan a csövet kell a kívánt helyen megfűrni (természetesen a csőszakasz lezárása után), s a szelepet a bilincs segítségével felerősíteni a csőpalástra. (Hazai előírásaink szerint azonban az ilyen szelep csak légbeszívó szeleppel is ellátott csőszakaszba építhető be.)

Végezetül egy nálunk nem gyártott és ezért ritkán előforduló W. C.-szerelvényt mutatunk be: a W. C.-csészére építhető öblítőtartályt (11. ábra). Működési elve lényegében a magasra szerelt tartályokéval azonos. Az eltérés csúpan annyi, hogy használatakor nem le, hanem fel kell húzni.

C-5

Az élkötésekről

A bútorkészítés alpműveletei közül nemrégiben írtunk az él-lap kötésekről, a csapozásról és az oldható fakötési módokról. Most ennek a szakágzatnak egy újabb, lényeges műveletét mutatjuk be; a különböző élkötéseket. Elsősorban a hosszabbító és szélesítő toldások tartoznak ide. De kissé kiszélesítve a fogalmat — a deszkalapok élmentli rögzítésére szolgáló módokat is ide sorolva — a fejelésről és a hevederezésről is szót ejtünk majd.

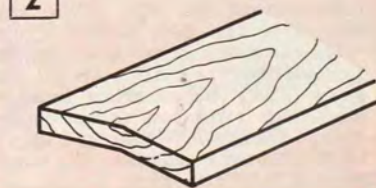
Barkácsgyakorlatban általában két okból végzünk hosszabbító toldást. Nagyobb darabok készítésekor felhasználhatjuk maradék fakészleteinket és nem kell egy széles, hosszú deszkát vennünk. Ugyancsak a takarékossgal függ össze az is, amikor ívelt alkatrészt több darab-

száradás közben változtatja térfogatát és görbül. Ez a görbülés a bélhez legközelebb eső részben a legnagyobb, míg az él felé csaknem megszűnik (2). E tulajdonság miatt a deszka bélhez legközelebb eső részét ki kell vágni vagy legalábbis a bél mentén hosszirányban ketté kell vágni. Szélesebb felületet (lapokat, polcokat) keskenyebb darabokból állíthatunk össze, különböző szélesítő toldásokkal.

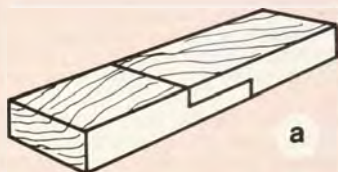
Kisebb terhelést viselő, fenyőfa anyagú lapokat egyenes vagy tompa illesztésű darabokból készíthetünk: (3/a). Ennél nagyobb terhet tudnak

2

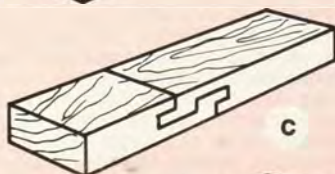
mi

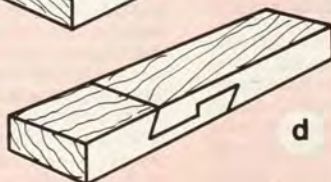
a

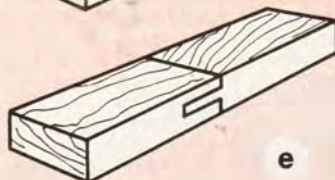
b

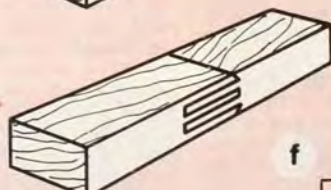
c

d

e

f

1

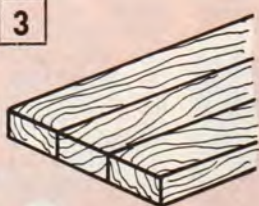
mi

ból állítunk össze. Itt azonban a fő szempont az, hogy a fa rostiránya az egész alkatrészben megközelítően kövesse az ív vonalát.

A leggyakrabban használt hosszabbító toldások a normál és a ferde bútüillesztésű lapolás (1/a, 1/b), valamint a csapozás (1/e), továbbá a ferde bútüillesztésű dupla csapozás (1/f). Ezekhez nem feltétlenül szükséges speciális szerszám, elegendő egy normál fűrész (és persze biztos kéz) is. Ritkább és nehezebben elkészíthető hosszabbító toldások a horgas lapolás és a ferde bútüillesztésű lépcsős lapolás (1/c, 1/d).

A bútorasztalos munkákban gyakran használják a különböző szélesítő toldásokat. Ugyanis a faanyag

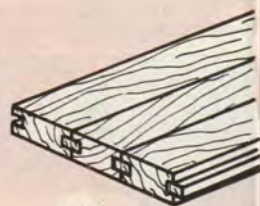
3

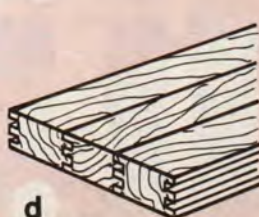
a

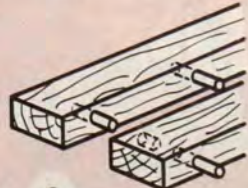
b

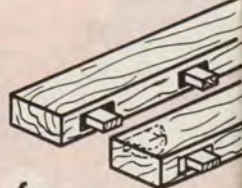
c

d

e

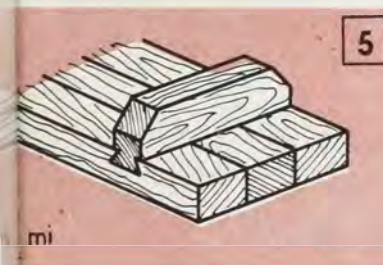
f

m

elviselni az árkolt illesztésű, saját csapléccel szimpla (3/b) vagy kettős árkolással (3/d), illetve idegen csapléccel ellátott deszkalapok (3/e). Vastagabb keményfa lapok toldásakor köldökcsapos (3/e) és fészekcsapos (3/f) illesztést alkalmazhatunk. E kettő közül a köldökcsap furatának elkészítése lényegesen egyszerűbb, ezért ha a terhelés nem túl nagy, akkor érdemesebb ez választani.

A szélesítő toldások bármelyikével összeépített lap görbülése vagy hullámosodása csak igen nehezen (vagy egyáltalán nem) akadályozható meg. Az elgörbülés megelőzésére a fejelés és a hevederezés szolgál. Fejeléskor a lap bütüjénél csapléccet képezünk ki, és arra helyezzük az árkolt élű fejelőlécet. A lécs rostirá-

nya a lapéra legyen merőleges. A fejelőléces megoldásnak másik módja szerint a lap közepén hosszabb csapot alakítunk ki, és a lécen csaprést készítünk. Hasonló módszer szerint köldökcsapot is alkalmazhatunk (4).

Amikor a lapnak csak egyik oldalát használjuk (asztallap stb.) és fejeléskor erősebb kötésre van szükségünk, akkor hevederezést alkalmazunk. Ennél a kötésmódnál a lap egyik oldalában a rostirányra merőlegesen 70–75 fokos oldaloldólésű hevederárkokat alakítunk ki, és abba helyezzük a megfelelően megmunkált hevederlécet (5). Az árkok készítéséhez fűrőgépre fogott marótárcsát (pl. Triplex) használhatunk.

—p—

CSEMPE A FALON

Folytatás a 20. oldalról

Faliccsempék és padlókerámiák vásárlásakor néhány fontos adatra kell figyelni. A 15×15 cm-es névleges méretű faliccsempékből egy dobozba 44 darabot (vagyis 1 m²-re valót) csomagolnak. A doboz oldalán a következő adatok találhatók: a szabvány száma, a pontos méret (pl. 150,2 mm), a színárnyalatra utaló szám (pl. 2), a csempe fantázianeve (pl. Hermína), a kódszám, a gyártó vállalat neve, a gyártás időpontja (ez némiképp garantálja az azonos színárnyalatot) és a minőségi osztály jele.

A padlókerámiák pontos méretét is jelzik valamilyen módon. (Pl. az Épületkerámiaipari Vállalat a 10×10 cm-es névleges méretű mettlachi lapok dobozán fehér címkével jelöli a 100×100 mm-es, kékkel a 99×99-es és sár-

gával a 101×101 mm-es tényleges méretűeket.)

A padlókerámiák fontos adata a kopásállóság. Eszerint három fokozatot különböztetünk meg: K1-gyel a kopásnak kevésbé kitett helyiségekbe fektethetőket, K2-vel a lakás egyéb helyiségeibe használhatókat, míg K3-mal a nagy forgalmú középületekbe valókat jelölik. A dobozokon a padlókerámiák fagyállóságára, pórusságára és a máz mintájára utaló jelöléseket is találhatunk. Elsősorban külalakjuk szerint a padlókerámiákat is osztályokba sorolják. (A tartósságot befolyásoló fizikai tulajdonságok nem függhetnek e besorolástól.)

Következő két számunkban részletesen ismertetjük a csempézés „művészetét”.)

— ij —

ötlet82

Új gazdaságpolitikai
hetimagazin

Tájékoztató, szervező, szolgáltató

Tetőtér, padlástér építők figyelmébe ajánljuk!

TÉPA TETŐABLAK

Gyártó:

RENOVA

LAKÁSSZERVIZ SZÖVETKEZET

Budapest V., Városház u. 16.
Telefon: 185-284

Főgalmazó:

Fémipari és
Termelőeszköz-kereskedelmi
Vállalat

Fém építőtermék telep Bp. XIII.,
Dózsa György u. 57.
Telefon: 208-420, 298-099
GYŐR, Richter J. u. 11. Tel.: 16-644
Tarnaszentmiklós (Heves megye)
METALLOGLOBUS telep, Tel.: 02

FELVILAGOSÍTÁS:

Vevőszolgálat

Budapest XIII.,
Dózsa György u. 57.
Telefon: 401-321
Telex: 22-6643

A tetőablak fa alapanyagú, kívül horganylemezből hajlított profilokkal burkolt, hőszigetelő üvegezésű, csúszó-billenő szárnyműködésű ablakszerkezet.

Mérete: 900×1462 mm

A szárny szerkezet nyitási lehetőségei:

1. Tartós szellőztetési helyzet:

A szárny csak résnyire távolodik el a toktól, amely a speciális kilincsszerkezet segítségével ilyen helyzetben tartósan rögzíthető.

2. Nyitott állapot:

A szárny a tok síkjához képest 25–30 fokkal elfordi-

tott helyzetbe, amely a nyitási állapotban is stabilnak mondható, de nem rögzített. Az egyensúly felteletit a beszabályozott rugós kitémasztó karok biztosítják.

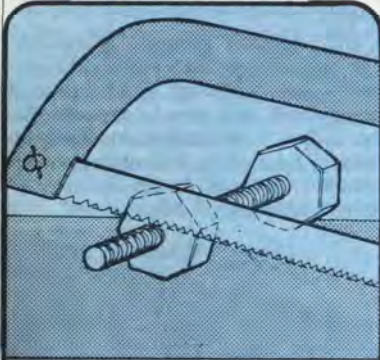
3. Tisztítási állapot:

Ebben a helyzetben a szárny külső üvegfelületei a belső térből tisztíthatók.

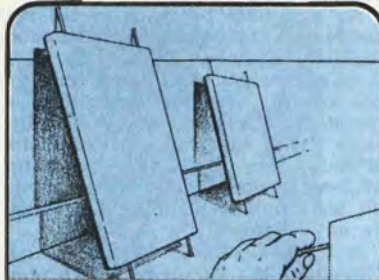
A „beforgatást” a szárny 110–120 fokos elfordítási lehetősége teremti meg.

A tetőablak 30–60 fokos hajlásszögű tetőfelületekbe építhető.

Nemzetközi ötletparádé

Sérülés veszélye nélkül tudjuk satuba fogni a csavart vagy menetes rudat (hogy lefűrészeljünk belőle) ha két, vagy több csavaranyát hajtunk rá. Az anyák, illetve a csavarfej oldal-lapjait állítsuk egy síkba, így a csavar nem mozdul el a satuban. Hosszabb menetes rudat akár asztalra, munkapadra szorítva is fűrészeltünk e módszer szerint.

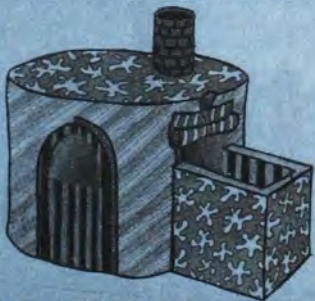
Deszkadarabok, falapok festés utáni szárítása mindig gondot okoz, mert ha például a falhoz támasztjuk, azt összeke-
nik. Ugyanakkor a frissen festett felület is megsérül. Könnyen segíthetünk ezen, ha a deszkák (falapok) rövidebb éléibe (bütüibe) egy-egy vékony, 8-10 cm hosszú szegyet verünk és azoknál fogva támasztjuk a falhoz.

Egy kézzel is könnyedén be tudjuk fűzni a kisebb lyukú tûbe a cérnát kis eszköz segítségével. Egy vastagabb deszkalapból vágjuk ki a talpát, csiszoljuk le, majd enyvezzünk bele tartólécet. A lécebe akkora lyukat fúrunk, amekkorába nagyítónk nyele szorosan bedugható. A tartóléc felső végébe szálvezetőnek rögzítsünk mentes kempót. Ez a megoldás különösen az idősebbek és a mozgásukban korlátozottak számára előnyös.

Különösen a magas házak felsőbb emeletein veszélyes az utcára, udvarra nyíló ablak, hiszen a lakásban már szabadon járkáló kisgyermek kihajolva kieshet rajta. Növelhetjük gyermekünk biztonságát, ha az ablakkeretekbe lécekből összeszegeelt rácsot helyezünk. A „gátat” olyan magasra emeljük, hogy a gyermek ne tudjon mélyen áthajolni rajta. Később, ha már nincs rá szükség, a leceket levehetjük. (A fa rács az esetleg elromlott redőny alátámasztására is jó.)

A 3-6 éves gyermekek számára érdekes kis házikót készíthetünk egy kerek asztalból és egy kisebb székből. Maradék anyagból „öltöztessük fel” az asztalt és az oldalára fektetett széket. A házacskó „ajtójára” varrjunk fel egy hosszabb villámzárat, hogy a gyerek nyitogathassa az ajtót, ugyanakkor be is zárhassa. A kis lak kéménye nagyobb konzervdoboz lehet, amit kockás anyaggal vagy kartonpapírral vonjunk be. Amikor a gyermek már nagyobb lett, a díszlet ismét ülőbútorként használható.

Teljesen fém anyagu lábosaink, fazekaink fedőjének füle az étel főzésekor, melegítésekor egészen átforrósodik. Könnyen, égésveszély nélkül leemelhetjük az áthevült edényről is a fedőt, ha a fogantyújába nagyobb parafadugót teszünk. Ha túl nagy a fedő füle, akár két dugót is egymás mellé szoríthatunk.

Gyékényernyős lámpa

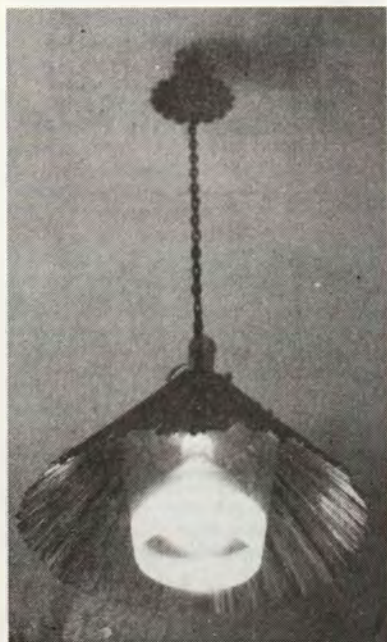
A lakásfelszerelési üzleteket járva sehol sem találtam otthonom hangulatához leginkább illő mennyezeti lámpát. Ezért magam készítettem egyet.

Egy fonatától megtisztított demizson alját levágtam és lecsiszoltam. Alumínium lemezből kivágtam egy kör alakú darabot, melynek külső átmérője valamivel kisebb az üveg alsó nyílásánál (középső furata az izzólámpa foglalatától függ). A lámpát egy vastagabb, feketére festett lánc tartja, de a lakás berendezéséhez igazodva lehet akár fehér színű is. Az izzólámpa foglalatát akasztós legyen, mert annál fogva akasztható a lámpa a láncra. Az elektromos vezetékét (lehet sodrott is) a láncba fűzve vezettem, így szinte láthatatlan lett. A mennyezeti bekötéseket takaró lemez régi fém hamutartó, de készülhet valamilyen dezodoros vagy festékes spray kupakjából is.

A lámpa búrája 1,2 m hosszú, 40 cm széles nád (gyékény is lehet) szőnyeg, melyet fércérnával szoknyaszerűen fogtam össze.

A lámpát kipróbálás után kössük be az áramtalanított hálózatba. Ez a lámpa mind normál, mind formaizzóval igen hangulatos, de különösen jól mutat az ún. TUNGSRÁ-FLEX tükrös izzóval.

GÁRDONYI GÁBOR RÓBERT
Budapest

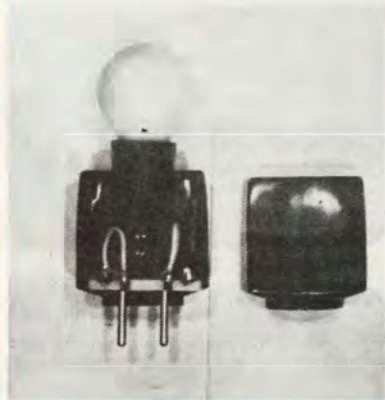
Ötletek Egerből

Mini lámpa akkutöltőből

Feleslegessé vált Sokol akkutöltőnkől kis lámpát készítettem, melyet tartalék lámpaként, pótvilágításként stb. használok.

Az akkutöltő befogadó részét reszelővel kitágítottam, egy mignon foglalat számára. Ezután 220 V, I A-re méretezett elektromos vezeték-ből egy-egy darabot bekötöttem a foglalatba, illetve az akkutöltő csapjaira (villa ágaira) forrasztottam. Kifűrés után a mignon foglalatot M 3-as csavarral rögzítettem a villát tartó műanyag laphoz úgy, hogy az anya a foglalatba került.

A töltődobozt összeszereltem és a foglalatba 25 wattos izzót csavartam.

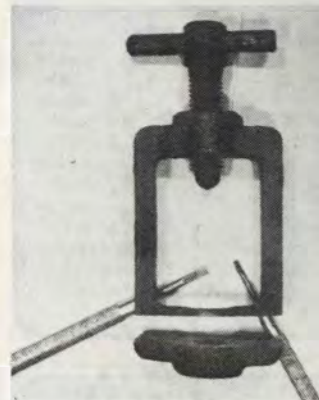

Csapágylehúzó porszívójavításhoz

A csapágylehúzó rossz csapágy levételére (a forgó rész megsértése nélkül), ill. a forgó rész cseréjekor a jó csapágy kiszerezésére használható.

MÉH telepen vásárolt, gázpalackhoz használatos bilincs orsóval szembeni részét fűrésszel kettévágtam. A megmaradt rész (amely egy kör alakú nyílást is magába zár) egyik oldalát a forgó rész átmérőjének megfelelően fűrésszel átvágtam, hogy oldalról beférjen a csapágy alá.

FÁBIÁN ISTVÁN
Eger

Régi asztalból új székek

Egy régi — eredeti céljára már alkalmatlan — asztal lábaiból készítettem négy széket. A szék láb talpait 150×100×5 mm-es laposacélból fűrészeltem ki, trapéz alakúra. Végükre Ø 20 mm-es csőből 30 mm hosszú darabot hegesztettem, melyekbe alulról műanyag dugót szorítottam, hogy a fém ne karcolja

a padlót. Három ilyen talpat hegesztettem rá egy Ø 60-as csőre (egymástól 120°-ra), amibe az asztal lábát állítottam.

A 300 mm átmérőjű fa ülökét egy Ø 40 mm-es csőre hegesztettem, három darab 100×20×5 mm-es laposacél darabra csavaroztam fel, melyek a cső felső kerülete mentén egymástól 120°-os szögre helyezkednek el. Az ülökére habszivacsot tettem és huzattal vontam be.

PERÉNYI PÉTER
Sopron

A megjelent ötleteket honoráló vásárlási utalványokat postán — ajánlottan — juttatjuk el a beküldőknek, s továbbra is kérjük kedves olvasóink megvalósított, közérdeklődésre számot tartó, lehetőleg fényképpel illusztrált saját ötleteit.

Rusztikus házgyári konyhabútor

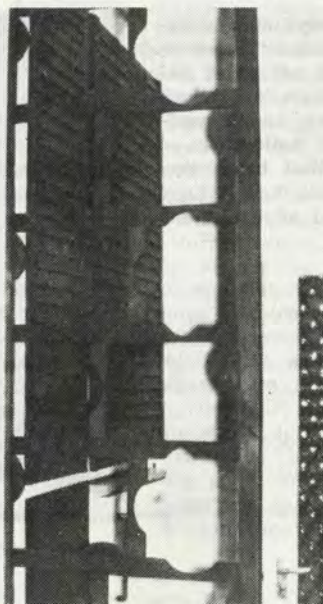
Az üzletekben négy színben kapható import Bonanza étkező garnitúrát házgyári lakásunkban körülményes lett volna elhelyezni. Ezért a régi konyhabútor „átöltöztetésével” valósítottuk meg álmunkat.

A régi konyhabútor ajtóit keretlécekre foglalva zsaluszerűen beborítottuk. Zsalulécnek 5 mm vastag, 50 mm széles furnérlemezt használtunk, a takarás kb. 10 mm-es. A zsalulégeket az ajtók szélességének megfelelően szabtuk le.

A keretléceket és a zsalulégeket lecsiszoltuk, majd Xyladecor mahagóni barna és dió festék keverékével

lefestettük. Ezzel sikerült az eredeti bútor egyhangú felületét „Bonanza jellegűvé” tenni.

SUGÁR BÉLA — IMRE LÁSZLÓ
Szombathely

Családi gyufa tartó

Ma már sok háztartásban használnak elektromos gázöngyűjtőt. De a gyufa is reneszánszát éli és az általam készített családi gyufa tartó jól illik a modern konyhák mostanában divatos, népies kiegészítő darabjai közé.

A képen látható családi gyufa tartót rétegelt lemezből készítettem, de más faanyag is jó. Az előre kirajzolt mintát lombfűrészsel kivágtam, az éleket reszelővel lesímitottam. Az egyes részeket kisfejtű szeggel összeerősítettem, majd az egészet bekentem piros színű festékkel. (Népies jellege apró virágmotívumok pingálásával adható meg.)

SUGÁR BÉLA
Szombathely

NYÁRON EGYSZERŰ...

... csak egy telefonhívás és az országban bárhol elvégezzük központifűtés-rendszerek kazánjainak, automatikus olaj és gáz blokk-égőinek karbantartását, tisztítását, felkészítését a következő fűtési időnyre.

HÍVJA A LEGKÖZELEBBI KIRENDELTSÉGUNKET.

Kirendeltségeink:

Budapest, Balassagyarmat, Miskolc, Eger, Debrecen, Szolnok, Mátészalka, Szeged, Békéscsaba, Baja, Tata, Győr, Szombathely, Veszprém, Keszthely, Pécs, Kaposvár.

prometheus

TÜZELÉSTECHNIKAI VÁLLALAT

Vevőszolgálat:

Budapest I., Krisztina körút 75. 1016
Tel.: 358-343

Elektronikus vízfelderítő

Egy-egy csőrepedést vagy eldugult lefolyó okozta víz-áradatot szinte természeti csapásnak érzünk. Teljes el-ázás azonban nemcsak az előbb említett két okból kö-vetkezhet be. Minden, vízzel működő háztartási gépnél bármikor adódhat olyan hiba, amelynek következmé-nye: „árvíz” a lakásban. Nem kevésbé kellemetlen a hibás tető és a lyukas ereszcatorna miatt bekövetke-zett beázás, vagy a rosszul záródó ablakokon befolyó esővíz sem. Sorolhatnánk tovább a víz okozta bajok forrását.

E sokféle „vízi veszedelemmel” szemben nincs száz-százalékosan megbízható védekezés. De csaknem min-dig megelőzhető a baj, ha azt időben észre vesszük. Tete-mes anyagi kártól mentesülhetünk, ha a vízáradatot az állandó figyelésen, ellenőrzésen kívül megelőzzük, illetve azonnal felderítjük a nem kívánt jelenlétét!

A gyors és hatékony felderítéshez hívjuk segítségül az elektronikát. Szükségünk is van rá, mert nehéz len-ne éjjel-nappal mindenhol őrködnünk, ahová víz jut-hat. Megfelelő elektronikával elegendő csak a „vízes” készülékek helyiségeiben vagy a beázásgyanús helyek-re egy-egy érzékelőt helyezni.

Riasztó áramkörök

Az 1. rajzon kétféle változatban is látható egyszerű áramkört némi próbálkozás után bárki elkészítheti. Eh-hez csupán a rajzot és a leírást kell pontosan követni.

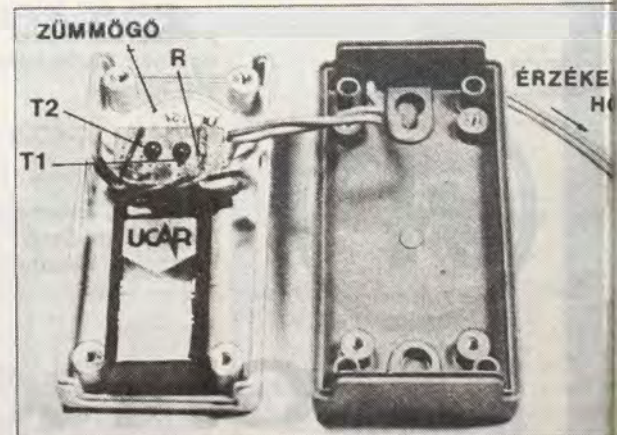
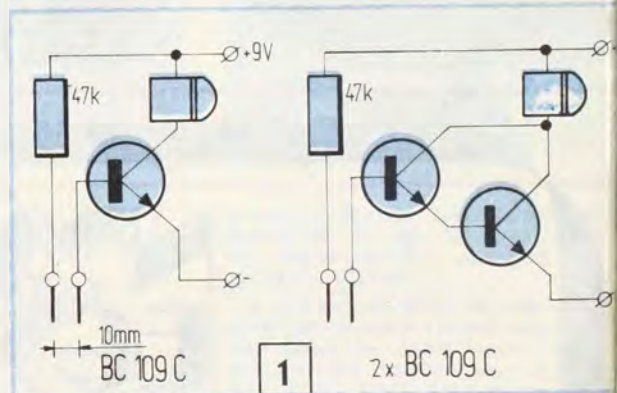
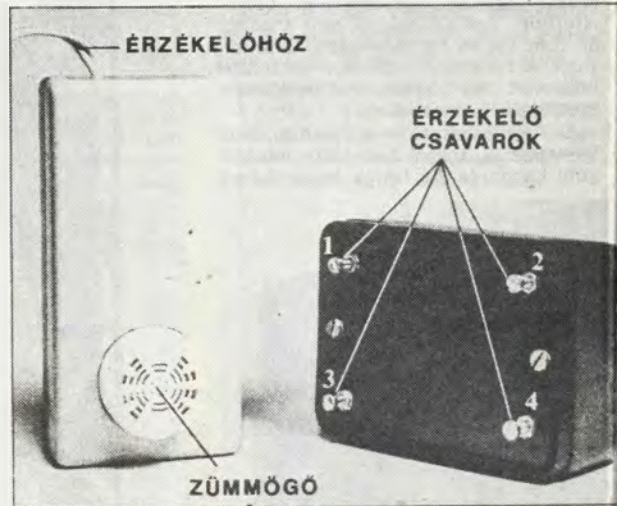
Az első változat egyetlen tranzisztort és egy ellen-állást tartalmaz. A tranzisztor lehet BC 109 C; BC 236 C; BC 239 C vagy más, azokhoz hasonló, szilícium alap-anyagú, PNP típus. Ellenállásként 47 kohm és 68 kohm között bármilyen nagyságú, 0,25 W-os típusút beépíthe-tünk. A zümmögő (hangjelző) az NDK gyártmányú ele-mes autókba való (a típusát sajnos nem tudjuk meg-adni, mert nincs rajta jelzés). Helyette azonban haszn-álhatunk bármilyen 4,5–9 V-os egyenfeszültséggel mű-ködő, kisfogyasztású zümmögőt is.

A második az érzékenyebb, kéttranzistoros változat. A tranzisztorok itt is a már ismert típusok lehetnek. A zümmögő helyett jelfogót is bekapcsolhatunk az áram-körbe. Ekkor a jelfogó másik, távolabbi és hatásosab-ban riasztó készülékeket is működthet. A jelfogó ál-tal kapcsolt jelzést célszerű nagyobb és jobban terhel-hető áramforrásról táplálni.

A kapcsolás megépítése

Először az érzékelő elektródákat és azok tartóleme-zét alakítsuk ki. Az elektródák anyaga lehet bármilyen, nehezen oxidálódó és jól vezető fém (pl. $\varnothing$ 4 mm-es krómoxidált vörösréz). Ez azért is jó, mert könnyen for-rasztható, így a bekötő vezetékek csatlakoztatása nem okoz problémát. Az elektródákat ragasszuk darabka plexi vagy más, jól szigetelő műanyag lemezhez két-komponensű Araldit-tal. A vezetékeket célszerű már ragasztás előtt az elektródákhoz forrasztani, nehogy a hő hatására a plexi meglágyuljon.

Amíg az Araldit megköt, összeállíthatjuk az áram-kört. A tranzisztort, illetve a tranzisztorokat szintén erősítsük darabka műanyag lemezhez. Erre a célra ki-

válón alkalmas a fóliától megtisztított nyomtatott áramkörti lemez. Készítsünk $\varnothing$ 1 mm-es lyukakat az alkatrészek kivezetései szerint és azokat a lyukakon atfűzve forrasztuk egymáshoz a kapcsolási rajznak megfelelően.

M 10-es rádióhoz Elem helyett akku

Kiseb módosításokat végeztem M 10-es kiserádióm tápfeszültség ellátásában. Ezzel a rádió üzemeltetési költsége minimálisra csökkent.

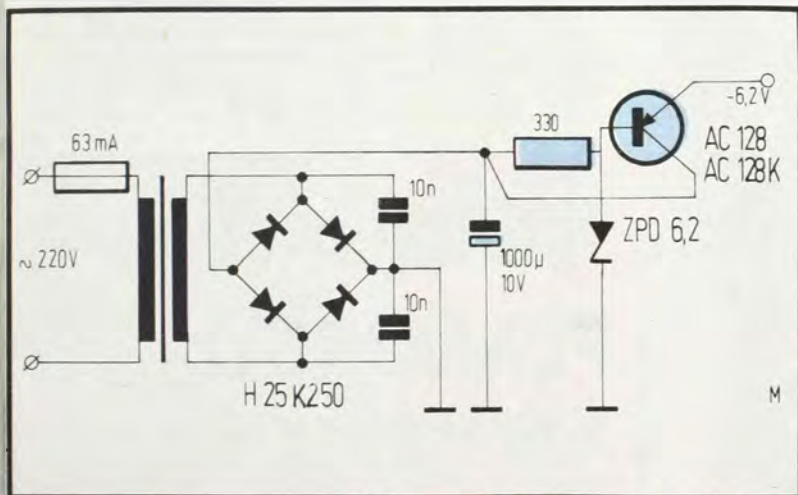
Először a régi elemtartó csatlakozó vezetékeit kiforrasztottam és azok helyébe egy 9 V-os elemcsatlakozó vezetéket tettem. A rádió fülhallgató csatlakozója mellé, annál egy fokozattal nagyobb átmérőjű, Ø 3,5 mm-es jack-dugó aljzatot építettem be. Ezzel teljesen kizártam a téves csatlakozás lehetőségét.

Ezután a jelenleg is forgalomban levő 8,4 V-os Sokol akkumulátort alakítottam át. Óvatosan lefeszítettem a telep műanyag házának tetejét, majd kiemeltem a hét, sorbakötött gombakkumulátort. Ebből a két legutolsót levágtam és az akkuk

soros kapcsolását helyreállítottam. A műanyag házat is rövidebbre vágtam, majd visszahelyeztem a kis akkukat a házba és epokitt ragasztóval visszarakasztottam a lefeszített telepfedelelet. Ezzel a megoldással egy rövidebb, kisebb helyen elférő, 6 V-os akkumulátorhoz jutottam.

Az adaptert a kapcsolási rajz szerint építettem meg, az áramköri elemeket NYÁK lapra forrasztottam. Végül az áramkört egy kisebb méretű, merev falú műanyag dobozba szereltem. A dobozra felforrasztottam egy-egy 220 V-os hálózati csatlakozó dugó csapját. Így az adapter 220 V-os része közvetlenül a hálózathoz csatlakoztatható.

KISS EMIL
Nagykörü

Hétvégi piktoroknak

Folytatás a 18. oldalról

kialakításához. A lécs csak a horony falának hátsó síkjáig érhet (2).

Az állvány függőleges oszlopába 30 mm átmérőjű lyukakat fúrjunk. A lyukak egymástól távolsága 8 cm legyen.

Szerelés, ragasztás, csavarozás

A kész alkatrészekből először a tartókeretet állítjuk össze. A csapokat ragasztjuk be, majd a keretet száradásig fectessük vízszintes felületre. Az állvány talpának két szélső darabjába utógösszeállítás előtt véssünk hornyokat a tartókeret lábái számára. A talpkeretbe illesztjük be a lábakat, ragasztással, esetleg ferdén beültött szegekkel rögzítjük. A ferdén álló merevítőket méretre vágás után facsavarokkal erősítjük a talphoz, ill. a lábához (3).

Ezután a polcos képtámaszt állítjuk össze. A keret öt darabja közül a két leg-rövidebbet csapozzuk a középső „oszlophoz”. Majd a sarkokon a pontos derékszögre figyelve, szereljük össze a keretet.

A polc darabjait facsavarokkal erősítjük össze. A csavarfejek helyét súllyesszük, majd tapasztoljuk. A hátsó élre ugyancsak facsavarokkal szereljük fel a vezetőleceket. A polcot facsavarokkal kapcsoljuk a kész képtartó hátoldalához (színes oldalunkon a jobb oldall képen látható).

A fakeretre feszített vásznat a képtartó középső oszlopán, a két horonyban csúszó rögzítő idom tartja meg. Az idom rajza útmutatást ad az elkészítéshez (4). A rögzítő idomot a fahasába munkált „fészekben” csavaros szorító segítségével állíthatjuk a kívánt magasságba. A négyzet alakú lemezdarabka a menetes szorító végén levő tárcsát az oszlophoz feszíti, így az nem tud elmozdulni.

Az elkészült részeket állítjuk össze. A tartókeret hornyába csúsztassuk be a képtámasz csapos oldalait (ha szorulna, faraspollyal, csiszolással igazítsuk meg). A polcos képtámaszt 8–10 cm hosszú, 30 mm átmérőjű farud darabkával, vagy a polc aljára csavarozott, acéllemezről és csapruból készített retesszel rögzíthetjük a lyukakkal ellátott oszlopon.

Az állvány talpára szereljük 4 db fotelgörgőt, hogy a festőállvány mozgatható, elfordítható legyen.

★★

S—E

Az így még eléggé „lötyögő” áramkört a következőképpen próbáljuk ki. Kapcsoljuk a tranzistorhoz a zümmögőt és kössük be a telepet. Zárjuk rövidre az érzékelő elektródákat. Ha jó az áramkör, akkor megszólal a zümmögő. Ezután mártsuk az elektródákat egy vízzel teli pohárba. Jó áramkör esetén a zümmögő ekkor is megszólal. Ha néma marad, a kéttranzistoros változatra kell kibővíteni. A hiba oka az lehet, hogy „sikerült kifogni” egy kisebb áramerősítésű tranzistort.

A kibővített, kéttranzistoros áramkört próbáljuk ki a már ismert módszerrel és amikor a készülék az elektródák vízbeérésekor tökéletesen jelez, akkor az alkatrészek „lötyögését” is megszüntethetjük. Cseppentsünk a furatokba kevés, gyorsan száradó ragasztót, UHU-t vagy Technokol-t. Száradás után a ragasztó rögzíti az alkatrészeket. Az elkészített áramkört táplálhatjuk két sorbakapcsolt 4,5 V-os lapos telepről, vagy egy 9 V-os kisméretű telepről.

★★

Az érzékelők elhelyezése

Az elektronikus vízfelderítő (riasztó) dobozát kétféle változatban is elkészíthetjük. A mindenhol használható univerzális szerkezet dobozán az érzékelő elektródákat (csavarokat) az alulra kerülő oldalra szereljük (3). Vagyis az elektródákat tartó műanyag lap egyben az áramkört, a zümmögőt és a telepet magába foglaló doboz is. Az ilyen jelzőt használatkor helyezzük elektródáival (csavarokkal) lefelé fordítva a vízgyanús helyre.

Egy másik megoldás szerint az érzékelő elektródákat szereljük külön szigetelő lemezre (2) s azt a jelzőkiszüléktől távolabb, esetleg nehezen hozzáférhető helyekre is letehetjük. Fixen telepített érzékelőknél és jelzőkiszülékeknél (pl. jelfogós típusnál) a telepet felcserélhetjük hálózati tápegységgel.

a hobbi nyomán: M. G.

BUDAKITT diszperziós tapasz

Lakását, otthonát mindenki szereti szépíteni, tisztán és rendben tartani. A szabad idő növekedésével egyre többen kezdenek lakásuk, nyaralójuk festéséhez a „csinálj magad” mozgalom keretén belül.

A BUDALAKK Festék- és Műgyantagyár termékeit sokan megismerték már és szívesen alkalmazzák munkáik során. Ez alkalommal a BUDAKITT diszperziós tapaszt ajánljuk szíves figyelmükbe.

A fa- és falfelületek festésénél a bevonat szépségét esztétikai szempontból nagyon befolyásolja, hogy a festés során megtörtént-e a ki-

sebb hibahelyek, felületi egyenetlenségek kitöltése. Erre a célra a közelmúltban kiskereskedelmi forgalmazásra került BUDAKITT diszperziós tapasz tökéletesen alkalmas, és mint új termék, növeli a tapaszok termékvásztékát.

A BUDAKITT vizes műgyanta diszperziós alapú, gyorsan száradó tapasz. Gyors száradás után kemény, jól csiszolható felületet képez.

A BUDAKITT vízzel hígítható, ezért alkalmazása környezetvédelmi és egészségvédelmi szempontokból számos előnyt jelent a hagyományos tapaszokkal szemben. Felhordásra kész állapotban kerül forgalomba, amennyiben szükséges max. 5% vízzel állítható be a kívánt sűrűség.

A tapasz egy rétegben max. 0,5 mm-es vastagságban hordható fel. Ennél vastagabb rétegben történő felvitel esetén fennáll a tapaszréteg repedezésének veszélye. A nagyobb mélyedéseket többszöri, egyenletes rétegben felkent tapasszal kell kitölteni. Az egyes rétegek felhordá-

sa között hagyjunk 4–6 órai száradási időt.

A BUDAKITT felhordása előtt a fa- és falfelületeket a felületelőkeztetés után alapozófestékkel kell el látni. Fa felületekre a XYLAMON impregnáló alapozót javasoljuk. Új falfelületek alapozását legcélszerűbb kb. 30% vízzel felhígított DISZPERZIT-tel végezni. Régi, porló falfelület alapozására, megerősítésére a CEHALIN mélyalapozó K 330/003 alkalmazható.

A BUDAKITT diszperziós tapasz csiszolás, portalanítás után átvonható, többek között vizes diszperziós falfestékkel (pl. DISZPERZIT) vagy zománccfestékkel (pl. TRINÁT).

A fenti anyagok használatára további részletes felvilágosítást ad a BUDALAKK Festék- és Műgyantagyár Műszaki VEVŐSZOLGÁLAT 1055 Budapest, Balassi B. u. 7. Telefon: 110-657, 314-579 Telex: 22-5667

Egyenletes, sima felületet ad a

PLANOROC aljzatkiegyenlítő

**Alkalmazható:
szőnyegpadló, vagy
PVC burkolat alá.**

**Forgalmazza:
a KEMIKAL Mintabolt
Bp. VIII.,
Somogyi B. u. 22.**

**és a Budapesti TŰZÉP Vállalat 42. számú telepe
Bp. IX., Vaskapu u. 38.**

Keresik — ajánlják

Kiss Károly hejőkürti olvasónk (3588 Kassai út 2—4.) megvételre keresi kiskönyvtárunk 9. kötetét.

Simon György budapesti (1223 Névtelen u. 3.), Lukovin Ernő mátraházai (3233 Állami Gyógyintézet), Kovács Árpád dabasi (2370 Kossuth L. u. 20.) olvasóink cserére kínálják felesleges példányaikat egyes hiányzó számaikért.

Dávid Jánosné sárospataki olvasónk (3950 József A. u. 11.) eladásra kínálja az 1967—68—69—75-től megjelent példányokat. Bártfai László budapesti olvasónk (1015 Szabó Ilonka u. 73.) az 1957-től megjelent példányokat kínálja eladásra.

Nagy János debreceni olvasónk (4027 Tanácsköztársaság u. 32.) az 1964-től 1972-ig megjelent számokat elcserélné CB-rádió telefontal kapcsolatos kiadványokért.

Láttuk — hallottuk...

Lapunk júniusi száma 18—19. oldalán ismertettünk egy „Optikai színkeverő készüléket”.

Felhívjuk a figyelmet, hogy ez a megoldás — sajnos — festékekből való színkeverésre nem alkalmas. Ezért kérjük, hogy a leírt és ábrákkal illusztrált színkeverő tárcsák elkészítésével ne fáradozzanak.

A készülék alkalmatlanságára felhívók fáradozását köszönjük és közülük az elsőként (Bécsből) jelentkező Horváth Jenő olvasónkat szakkönyvekkel jutalmaztuk.

Elnevezést kérünk azoktól az olvasóktól, akik az „RC digitum, modelltávirányító” adó-vevő ismeretét várják. De miközben a sorozat egyes cikkei megjelentek, a Posta megszorgította a műszaki követelményeket. Az adó-vevőt ezért majd csak akkor jelentjük meg, amikor az már egyértelműen megfelel az új, szigorúbb előírásoknak is.

Láttuk — és bizonyára olvasóink közül is sokan látták — a tévé június 19-én véget ért, „Építünk házat” c. tájékoztató sorozatát. Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy amennyiben a házépítéssel kapcsolatos konkrét, műszaki kérdésük akad, arra lapunk szakértői is szívesen adnak választ, esetleg ajánlják az „Ezermester” egy korábbi számában, más cikk alakjában megjelent részletes tájékoztatást.

A sorozat mintegy folytatásaként szándékozunk közre adni pl. a szűk helyre is beépíthető biztonságos lépcsők terveit ismertetőt, a bátaszéki tetőcserepek sk. vizhatlanítását és az új, igen jó hőszigetelő „Thermoton” falazóelemet.

Több olvasónk érdeklődésére közöljük, hogy már megtettük az előkészületeket egy működő modell-gőzgépecske elkészítésére, majd tervének, rajzainak — esetleg több részben — közreadására.

Hallottuk, hogy az Üllői út és a Ceglédi út találkozásánál már épül a TŰZÉP első, fővárosi „FÉSZEK” árusító központja, amelyben az érdeklődők az alapkiadvágó csákánytól a szelkacsigáig mindent egy helyen vehetnek meg.

	MI A NEVE ENNEK A KEFONKON LÁT. HATÓ ELEKTROMOS KEZÉSZERZÉSÉNEK?	OLASZ ETEL	VIZEINK LAKÓJA	SZOVJET VÁROS	HORDÓ JELZŐJE
	KUBAI EXPORT- CIKKEK	ERZSIME	KERÉK PÉMÁRÓ	VÁROS	LENGYEL ODÉRA
	ERŐSEN SZÁRADO				
	GABONA- FELE			NÉMA VÁROS!	OLASZ OREZAG
	HANG- SZER				VAN JÖVE- DELME
	ZÁMAT				
ILYEN A HER- NYÓK MOZGÁSA	KÖZLEMÉI KÖZSÉG		SZÓ	PRIMA JÁRULI	SZÍNYEI KÉP ALAKJA
FEJÖNK RÉSE		NŐI NÉV	TRÓGIR RÉGI NEVE		LŐERŐ
SZITA- FELE				PAPÍRRA VET	ABSZT- TRAKT
HÍRES FENNSÍK				LEPKÉ HAJÓS VALL- RÓV.	
BUDAI RÉSZ				HEGY	
LEKVÁR		HARSOGÓ		FRANCIA HERCEG- SÉV.	AMIKET MÉHEK ÉPÍTE- NEK
ÁLLÁNK CSAK HEGY		LELKÉ SÉDŐ		BORRAN VANI CSODÁL- KOZÁS	
RÉGEZÉ ILYEN HELYNEK ÓRUL			DISZES BÜTOR	RÉSZÉRE	
KICSIG PEDAGÓG GUSA				ERRE LEHET ESKÜDNI	ANGOL NÉVLEŐ A VITA KÖZEPÉI
A KAVI- ÁR IS EZI	A FŰL KÖZEPÉI NEM FŐI				TÁJ ZSÁ- NAP- SZÁR
		HENDEN CILLAG- EZ			
					KÉN- NEON
ÖTTUSÁ- ZÓ IGÉJE IS		A NÉMET I-NEK E-ITI		TENISZ KELLÉ- KEI	

Keresztrejtvényünk megfejtéseként beküldendő a nagyobb nyíllal jelölt sorba kerülő szó. Beküldési határidő a megjelenést követő hónap első napja.

A helyes megfejtést beküldők között vásárlási utalványokat sorsolunk ki, melyeket az Ezermester Vállalat küld el a nyerteseknek.

Júliusi keresztrejtvényünk megfejtése: oldal élével.

Júniusi keresztrejtvényünk megfejtői közül vásárlási utalványt nyertek: Kindernay Ernő tokaji, Nagy Mária sápi, Király Sándorné balmazújvárosi, Vancsura Rudolf soproni, Kiss Gábor komáromi, továbbá Bíró Mária, Miskey Alajosné, Tóbi Istvánné, Ree János, Fehringer Sándor budapesti olvasóink.

Kedves Vevő!

Várja Önt az építőanyagtelep és **BARKÁCSBOLT** Budapest XX., Soroksár, Haraszi út 36. (A sportpálya után, a Szent István HÉV megállóánál, az 51. sz. út mellett.)

Nagy választékban kaphatók: csiszolt lambéria (méretre is), falburkolatok, pozdorja, farost, ajtók, zsalus ablak-ajtók, ablakok, ajtólapok, parketta, bécsi fehér, zsákos mész,

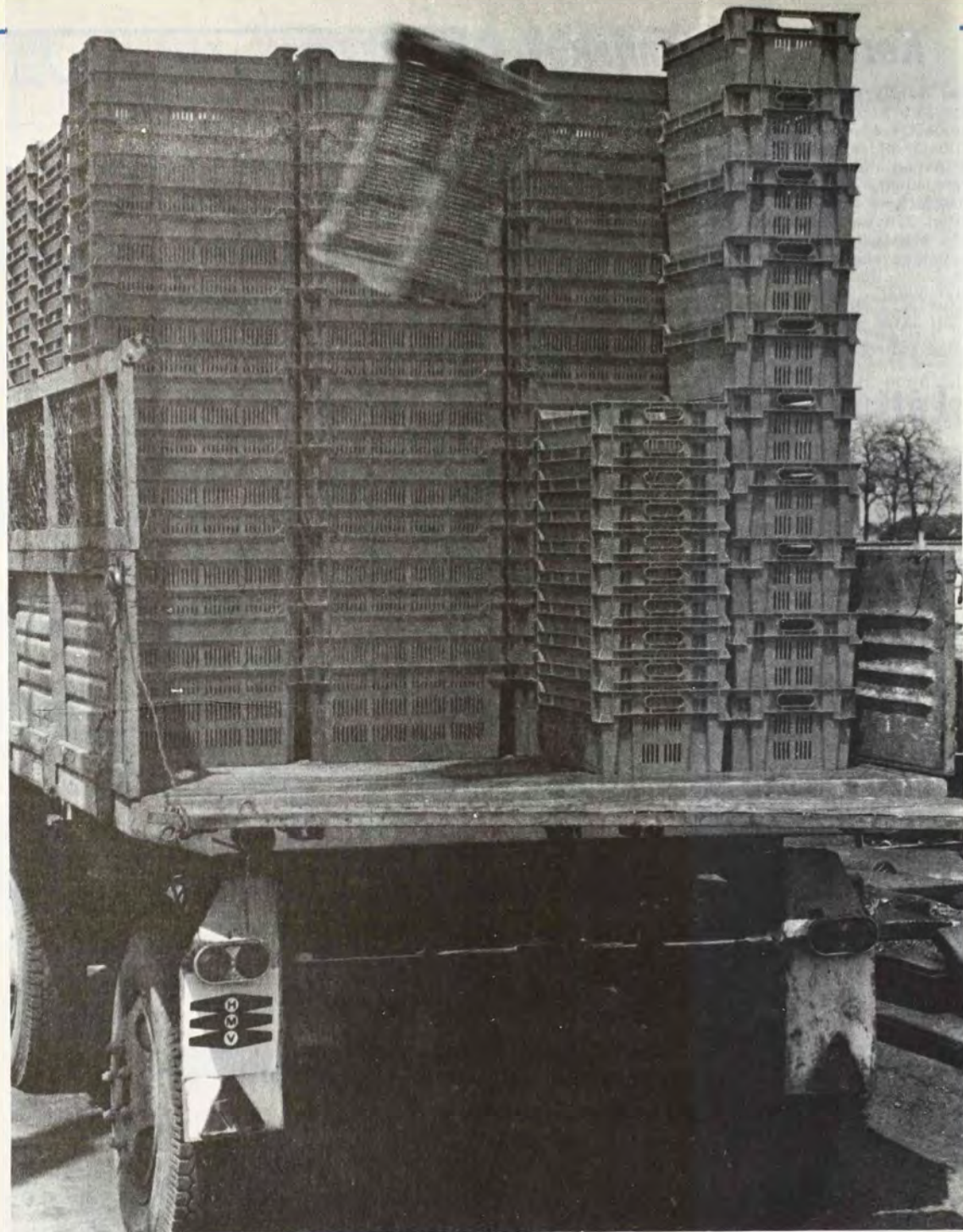
Nyitva: hétköznap 8—16,30-ig, szombaton 7—14,30-ig.

Cikkeinket minősítő csillagjeleink az elkészítés bonyolultságára, a szükséges ismeretekre utalnak; az egyszerűt fehér, a bonyolultabbat sötét csillag jelöli. Az eredete utaló csillagok: egy = átvett, kettő = átdolgozott, három = eredeti. Két példa:

★★ = átdolgozott, bonyolult (pl. egy Philips vészvillogó).

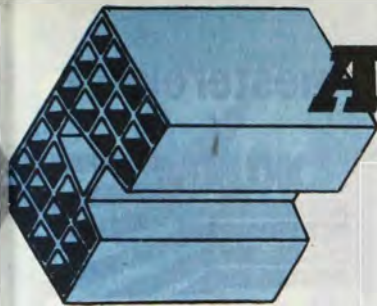
☆☆☆ = eredeti, egyszerű (pl. hullámpapírból kivágható ülőbutor).

**A Hungária Műanyagfeldolgozó
Vállalat ajánlja Önnek
az 1982. évi tavaszi BNV-n
nagydíjat nyert
egymásba rakható
láda- és rekeszcsaládját**

Termékeink megvásárolhatók:
HMV Mintabolt hálózatban:
HMV-VAS-EDÉNY Áruház
Budapest VI., Bajcsy-Zs. u. 62.
HMV-AMFORA Áruház
Debrecen, Vörös Hadsereg útja 57.
HMV-UNIÓ Műanyagáruház
Miskolc, Ady E. u. 20.
HMV-TITÁN Műanyagáruház
Pécs, Vasútállomás

Alfától - Ω

**Az Ezermesler
értelmező és
idegen szó
kislexikona**

OMEGÁ-ig

DEFROSZTER. (Angol-fagytalanti-tó). A gépkocsik ablakán alkalmazott páramentesítő berendezés. Hideg időben a gépkocsi szélvédő üvege párasodik, ami zavarja a kilátást. A defroszter a meleg levegő szélvédőre fúvásával szünteti a párárt. A meleg levegőt a gépkocsi fűtő- vagy klímaberendezése szolgáltatja.

DENIER. (Francia, ejtsd dőnié). Régi súlymérték, 1 denier kb. 0,05 g-mal azonos. A selymek és mesterséges szálak finomságának mérésére használják. Eredetileg 450 méternyi szál den-ekben (öt század grammokban) kifejezett súlyát adták meg, a metrikus rendszerek bevezetése óta a den-szám 9000 méter fonal vagy szál grammokban kifejezett súlya. (A finomszálú női harisnyák pl. 20, esetleg 15 denese, a gyermekharisnyanadrágok, a zoknik 50—100 den-esek)

DRAGSZTER. (Angol). Formai előírásokhoz nem kötött, különleges versenyautó. Jellemzője az igen nagy teljesítményű (500—1000, esetleg 2000 LE-s) motor. A dragszter elől vékony, kicsi, hátul nagy és széles kerekekkel ellátott. Motorja burkolatlan és hűtő nélküli. Főként Amerikában rendeznek versenyeket e furcsa autókkal. Mindössze negyed mérföldes (kb. 400 m-es) távon 250—380 km/óra sebességre gyorsulnak fel 6—9 mp alatt, ezután a dragszter fékernyőkkel állítja meg. Üzemanyaguk 130 (!) oktánszámú benzín vagy nitrometán-metanol keverék. Műanyag testre szerelt hatalmas motor és ülés alkotja a vízre „átültetett” dragszter, a drag boat racing-ot.

ÉGÉSGÁTÓ ANYAGOK. A faiparban azok az impregnálószerek, ill. felületbevonó anyagok, amelyek csökkentik a fa éghetőségét. Ezek többnyire nitrogén, foszfor, bór, kén és antimon tartalmú szerves, ill. szerves vegyületek, esetleg műgyanták. Faipari ragasztókba, gombaölő szerekbe keverve is forgalomba hozzák. Égésgátó anyagokat keverhetnek a különféle műanyagokba, kaucsukszármazékokba is. A bekevert anyagok részben megnyújtják a műanyagok hő hatására bekövetkező káros szerkezetváltozásának kezdetét, részben kérget képeznek

az éghető műanyag felületén, ezzel gátolva az égés továbbterjedését.

EGRENÁLÁS (francia). A természetes textilipari alapanyagok, pl. a gyapot magoktól való megtisztítását jelenti.

ELEKTRET. Dielektromos anyag, amelyet előállítás folyamán polarizáltak. Tulajdonképpen az állandó mágnes (vagyis a felmágnesezett keménymágnes anyagok) elektromos analógja. Műanyag elektretnek vékony fólia formában készülnek, ilyenből van pl. az elektret mikrofon membránja. Ennek a kondenzátor mikrofonnak az az előnye, a hagyományosokhoz képest, hogy nem szükséges külső tápfeszültség bevezetésével a membrán helyzetét meghatározó polarizáló feszültséget alkalmazni.

ELEKTROERÓZIÓ (görög-latin). A villamos áram hatására keletkező kimarodás, oxidáció. A különböző anyagú fémek érintkezési pontjain áthaladó áram hatása hozza létre a felületek találkozását.

EMAIL (francia = zománc). Általában a fényes, kopásálló tartós bevonat, a zománc megnevezése. A kerámiakészítésben a nem átlátszó zománcok egyik fajtája. Fém tárgyak bevonására is alkalmazzák.

EMULZIÓ (latin). Egy folyékony közegben egyébként nem oldódó másik folyadékot egy harmadik anyag segítségével oszlatnak el. Ez a művelet az emulgeálás. (Pl. szappanoldat a vízben szétoszlatja az olajat.) Általánosabban az emulzió folyadéknak és a benne finom eloszlásban lebegő olaj, gyanta, zsír stb. szemcséknek szabad szemmel egyneműnek látszó elegye. A fényképészetben az emulzió a fényérzékeny anyagot tartalmazó zselatin-szerű réteget jelöli, amelyet lemezre, ill. filmszalagra hordanak fel.

ENYVEK. Az állati eredetű ragasztóanyagok gyűjtőneve. (Van glutin-, kazein-, valamint véralbumin enyv.) Az enyvek közül a glutinenyvek használatosak a legszélesebb körben. Egyik csoportjukba a melegenyvek (csontenyv, bőrenyv, keverékenyv) tartoznak, másikba a hidegenyvek (kazeinenyv, vegyszerekkel hidegen folyóssá tett bőr-, ill. csontenyv). A glutinenyveket

nem szabad huzamosabb ideig túlságosan melegíteni, mert kötőképességük csökken. A kötőképesség a hígítás mértékének növelésével eleinte lassan, majd fokozatosan csökken. Gyakorlatilag 50% víz és 50% enyv kötőképessége vehető 100%-osnak. Illesztéseknél, csapozásoknál a 30—40%-os enyv a legmegfelelőbb. Bütü enyvezéshez 40—50%-os enyvet használunk. Általános szabály, hogy a puhafák ragasztásához hígabb, a keményfákhoz sűrűbb enyvet keverjünk. Vízálló glutinenyv a következő recept alapján készíthető: 100 súlyrész enyv, 225 sr. víz, 10 sr. paraformaldehid, 5,5 sr. oxálsav. A 40—45 °C-ra felmelegített enyvoldatba keverjük bele az oxálsav és a paraformaldehid por alakú elegyét, majd hagyjuk teljesen feloldódni az enyvben. Ezt a vízálló ragasztót 45 °C-nál magasabb hőfokra nem szabad felmelegíteni.

ETTRINGIT. A közhasználatban cementbacilus néven ismeretes. Szulfittartalmú kalcium-alumínátszilikát vegyület. Ha a talajvíz keserűs tartalmú, a betonban levő mészesfelesleggel reakcióba lép a víz ásványtartalma. Így gipsz keletkezik, amely a beton alumíniumsóival ettringitet alkot. A létrejött anyag vékony, tű alakú kristályai a betont elrepszthetik, teherbírását nagy mértékben csökkenthetik.

FABETON. Fa adalékanyagú könnyűbeton féleség. A fát fűrészpor, faforgács, farost formájában adagolják a betonhoz.

FAHRENHEIT FÉLE HŐMÉRÉSLETI SKÁLA. Fahrenheit német fizikusról elnevezett, 1709-ben bevezetett hőmérsékleti skála. Ő alkalmazott elsőként higanyhőmérőt. Alappontként a konyhasó és jég keverékének egyensúlyi hőmérsékletét és az emberi test hőmérsékletét választotta. A közbeeső skálaszakaszt 100 részre osztotta fel. Így adódott, hogy a jég olvadáspontja ezen a skálán 32 fok, a víz forráspontja pedig 212 fok. A Celsius-féle skála és a Fahrenheit-skála között az átszámítást a következő képlettel végezhetjük: $F = 1,8 C + 32$. (Például, ha 25 °C meleg van, az Fahrenheit fokban $1,8 \cdot 25 + 32 = 77$ °F.)

A jó szakkönyv nélkülözhetetlen az ezermestereknek

FOKUSZ

... pld. Barabás Miklós—Karsai Tibor: VILLAMOS FORGÓGÉPEK TEKERCSELESE Ipari szak-könyvtár sorozat 1982. 6. kiadás, 369. oldal, kötve	45,— Ft	... pld. Kovács László: GÉPIPARI ANYAGTÁBLÁZATOK 1979. 2., átdolgozott és bővített kiadás, 575 oldal, kötve	91,— Ft
... pld. GÉPIPARI TECHNOLOGUSOK ZSEBKÖNYVE Szerkesztette: Rábel György 1979. 2. kiadás, 966 oldal, kötve	91,— Ft	... pld. Mészáros Ferenc—Moldvai Tibor: SEGEDMOTOROS KEREKPÁROK Riga, Komar, Verhovina, Babetta, Jawa Mustang. 1982. 209 oldal, kötve	39,— Ft
... pld. GÉPJÁRMŰ ÜZEMBENTARTÁSI ZSEBKÖNYV Szerkesztette: Dr. Cseh Lajos 1982. 375 oldal, kötve	51,— Ft	... pld. Németh Tibor: GÉPIPARI SZERELÉS 1981. 2., átdolgozott kiadás, 363 oldal, kötve	74,— Ft
... pld. Göndöcs Balázs—Horváth László—Dr. Zsuppán István: A SZERELÉS GEPEI 1980. 287 oldal, kötve	64,— Ft	... pld. Sárközi Zoltán: MŰSZAKI TABLÁZATOK ÉS KEPELEK Jelölések és képletek, számítási táblázatok, terület, kerület, köbtartalom- és felszínzámítások, mértani szerkesztések. Logariéc. 1977. 1113 oldal, kötve	80,— Ft
... pld. Hack Emil: AZ ALKATRÉSZGYÁRTÁS ANYAGSZÜKSÉGLETE 1980. 343 oldal, kötve	33,— Ft	... pld. Sekowszki, Stefan: HARC A KORROZIO ELLEN 1980. 215 oldal, fűzve	23,— Ft
... pld. Hack Emil—Jaszovszky Sándor—Smóling Kálmán: SZERSZÁMKÉSZÍTÉS 1981. 2., javított kiadás, 627 oldal, kötve	120,— Ft		
... pld. Kovács Géza: TAPÉTÁZÁS Sajtókezüleg sorozat 1982. 3. kiadás, 159 oldal, fűzve	21,50 Ft		

A megrendelő neve: _____
 Pontos címe (irányítószámmal): _____
 Munkahelye: _____

aláírása

Címünk:

ÁLLAMI KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT
Műszaki Könyvárúháza

1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 9.

Telefon: 420-353

**NEKEM
 NEM GOND A LAKÁSFELÜJÍTÁS**

A TATAROZÁSHOZ SZÜKSÉGES

- GLETTANYAGOKAT
- KITTEKET
- RÁGASZTÓKAT
- FESTÉKEKET
- LAKKOKAT

SZAKTELEPEIN:

29. XVI. ARANY JÁNOS U. 1. T: 637-299

38. XX. PE. VAGÓHID U. 17. T: 478-786

42. IX. VASKAPU U. 38. T: 334-421

ÉS A 307. SZ. BOLTBAN: IX. MESTER U. 9. T: —
TAPÉTÁKAT ÉS SZERSZÁMOKAT IS VÁSÁROLHATOK

Az Ezermester Vállalat újdonságaiból

Barkácsológépek „konzerv”-villannyal

Az elektromos barkácsológépek nagyban gyorsítják a munkát, kímélik a kezét, fokozzák a teljesítményt. Am nincs mindennél villany, márpedig anélkül nemigen pörög a motor.

De villanyt nemcsak vezetéken lehet a motorhoz juttatni, hanem „konzervdobozból”, azaz nagyteljesítményű, tölthető nikkel-kadmium elemekből is. A nagyobb barkácsológépgyártó cégek már mind kínálnak ilyen különlegességet. Előnyük a hálózattól távol és különösen áramütés-veszélyes környezetben, ill. ott mutatkozik meg, ahol a vezetékben áramló 220 V-os áram megzavarhat egy érzékeny elektronikus berendezést.

Az Ezermester V. boltjaiban is kaphatók hálózati áramtól független (anzalul: cordless = vezetékelen) barkácsol-

szerszámok, amelyeket a nálunk főleg forgácsoló kéziszerszámairól ismert svéd SANDVIK CÉG USA-beli vállalata gyárt. A következőkben – a sokféléből – a három leghasználatosabb elemes kisgépet mutatjuk be. Es természetesen az „erőcsomagot”, a kb. 200-szor tölthető elemes „villanykonzerv-dobozt”.

Ez az 1000 SB TIPUSÚ AKKU bármelyik szabványos 220 V-os, falikonnektorba bedugható és ott min. 16 óra alatt teleszítja magát energiával. 2 W a töltőárama és 16 V a feszültsége, 790,- Ft-ba kerül. (Az árak 1982. június 15-iek!) (Bal felső kép.)

Előre-hátra működtethető (a bele pattintható akkuvval) az 1066 SE-SCA TIPUSÚ CSAVARHAJTÓ, amihez kétféle lapos, egy keresztfejú csavarhúzó-

betétet és egy csigafűrőt is adnak. (Bal alsó kép.) Ára 1050,- Ft.

35–45 percig vágható a sövény a 24 cm hosszúságú, kétoldalán fogazott pengéjű 1035-SE-EUR TIPUSÚ SÖVÉNY-NYIROVAL, amelynek ára 950,- Ft. (Jobbra, fenn.)

Az 1075 SE-SCA TIPUSÚ FORRASZTÓPAKA ára 600,- Ft. Forrasztócsúcsa hat másodperc alatt melegszik 500 °C-ra. Kis „fényezője” az eldugott munkahelyet is jól megvilágítja.

Tartozéka még a teljes garnitúrának egy nagy teljesítményű kézi fényezője és egy pázsitzegély igazító kis lünyíró is, (amelyeket itt képen nem mutatunk be).

A jó szakkönyv nélkülözhetetlen az ezermestereknek

FOKUSZ

- ... pld. Barabás Miklós—Karsai Tibor: **VILLAMOS FORGÓGÉPEK TEKERCSELESE** Ipari szak-könyvtár sorozat 1982. 6. kiadás, 369. oldal, kötve 45,— Ft
- ... pld. **GÉPIPARI TECHNOLOGUSOK ZSEBKÖNYVE** Szerkesztette: Rábel György 1979. 2. kiadás, 966 oldal, kötve 91,— Ft
- ... pld. **GÉPJÁRMŰ ÜZEMBENTARTÁSI ZSEBKÖNYV** Szerkesztette: Dr. Cseh Lajos 1982. 375 oldal, kötve 51,— Ft
- ... pld. Göndöcs Balázs—Horváth László—Dr. Zsuppán István: **A SZERELÉS GEPEI** 1980. 287 oldal, kötve 64,— Ft
- ... pld. Hack Emil: **AZ ALKATRÉSZGYÁRTÁS ANYAGSZÜKSÉGLETE** 1980. 343 oldal, kötve 33,— Ft
- ... pld. Hack Emil—Jaszovszky Sándor—Smóling Kálmán: **SZERSZÁMKÉSZÍTÉS** 1981. 2., javított kiadás. 627 oldal, kötve 120,— Ft
- ... pld. Kovács Géza: **TAPÉTAZÁS** Sajátkezüleg sorozat 1982. 3. kiadás, 159 oldal, fűzve 21,50 Ft

- ... pld. Kovács László: **GÉPIPARI ANYAGTÁBLAZATOK** 1979. 2., átdolgozott és bővített kiadás, 575 oldal, kötve 91,— Ft
- ... pld. Mészáros Ferenc—Moldvai Tibor: **SEGÉDMOTOROS KERÉKPÁROK** Riga, Komar, Verhovina, Babetta, Jawa Mustang. 1982. 209 oldal, kötve 39,— Ft
- ... pld. Németh Tibor: **GÉPIPARI SZERELÉS** 1981. 2., átdolgozott kiadás. 363 oldal, kötve 74,— Ft
- ... pld. Sárközi Zoltán: **MŰSZAKI TABLAZATOK ÉS KÉPLETEK** Jelölések és képletek, számítási táblázatok, terület, kerület, köbtartalom- és felszínszámítások, mértani szerkesztések. Logarlic. 1977. 1113 oldal, kötve 80,— Ft
- ... pld. Sekowszki, Stefan: **HARC A KORROZIO ELLEN** 1980. 215 oldal, fűzve 23,— Ft

A felsorolt kötetek egyenként is megrendelhetők a kitöltött, kivágott és címünkre borítékban beküldött hirdetés alapján. Postán utánvétellel szállítunk. Tekintettel a korlátozott példányszámokra, a rendeléseket beérkezésük sorrendjében teljesítjük.

A megrendelő neve: _____
 Pontos címe (irányítószámmal): _____
 Munkahelye: _____

aláírása

Címünk:

ÁLLAMI KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT
Műszaki Könyvárúháza

1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 9.

Telefon: 420-353

**NEKEM
 NEM GOND A LAKÁSFELÜJÍTÁS**

A TATAROZÁSHOZ SZÜKSÉGES

- GLETTANYAGOKAT
- KITTEKET
- RÁGASZTÓKAT
- FESTÉKEKET
- LAKKOKAT

SZAKTELEPEIN:

29. XVI. ARANY JÁNOS U. 1. T: 637-299

38. XX. PE. VAGÓHID U. 17. T: 478-786

42. IX. VASKAPU U. 38. T: 334-121

ÉS A 307. SZ. BOLTBAN: IX. MESTER U. 9. T: —
TAPÉTAZÁS ÉS SZERSZÁMOKAT IS VÁSÁROLHATOK

Az Ezermester Vállalat újdonságaiból

Barkácsológépek „konzerv”-villannyal

Az elektromos barkácsológépek nagyban gyorsítják a munkát, kímélik a kezét, fokozzák a teljesítményt. Am nincs mindennél villany, márpedig anélkül nemigen pörög a motor.

De villanyt nemcsak vezetéken lehet a motorhoz juttatni, hanem „konzervdobozból”, azaz nagyteljesítményű, tölthető nikkel-kadmium elemekből is. A nagyobb barkácsológépgyártó cégek már mind kínálnak ilyen különlegességet. Előnyük a hálózattól távol és különösen áramütés-veszélyes környezetben, ill. ott mutatkozik meg, ahol a vezetékben áramló 220 V-os áram megzavarhat egy érzékeny elektronikus berendezést.

Az Ezermester V. boltjaiban is kaphatók hálózati áramtól független (angolul: cordless = vezeték-telen) barkácsoló-

szerszámok, amelyeket a nálunk főleg forgácsoló késziszerszámairól ismert svéd SANDVIK CÉG USA-beli vállalata gyárt. A következőkben – a sokféléből – a három leghasználatosabb elemes kisgépet mutatjuk be. Es természetesen az „erősomagot”, a kb. 200-szor tölthető elemes „villanykonzerv-dobozt”.

Ez az 1000 SB TIPUSÚ AKKU bármelyik szabványos 220 V-os, falikonnektorba bedugható és ott min. 16 óra alatt teleszivja magát energiával. 2 W a töltőárama és 16 V a feszültsége, 790,- Ft-ba kerül. (Az árak 1982. június 15-iek!) (Bal felső kép.)

Előre-hátra működtethető (a bele pattintható akkuvall) az 1066 SE-SCA TIPUSÚ CSAVARHAJTO, amihez kétféle lapos, egy keresztfejú csavarhúzó-

betétet és egy csigafűrőt is adnak. (Bal alsó kép.) Ára 1050,- Ft.

35–45 percig vágható a sövény a 24 cm hosszúságú, kétoldalán fogazott pengéjű 1035-SE-EUR TIPUSÚ SÖVÉNY-NYIROVAL, amelynek ára 950,- Ft. (Jobbra, fenn.)

Az 1075 SE-SCA TIPUSÚ FORRASZTÓPÁKA ára 600,- Ft. Forrasztócsücső hat másodperc alatt melegszik 500 °C-ra. Kis „fényszórója” az eldugott munkahelyet is jól megvilágítja.

Tartozéka még a teljes garnitúrának egy nagy teljesítményű kézi fényszóró és egy pázsitzegély igazító kis fűnyíró is, (amelyeket itt képen nem mutatunk be).

Ára: 11,50 Ft

Ezermeester

SK • BARKÁCSOLÁS • CSM • OTTHONFORMÁLÁS • HOBBI • DYO

82
8

**Csempék a falon...
... és poszterünkön**

